

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SLOVENE

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izšla vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino No 856

Duelli aerei in Egitto Sette velivoli inglesi distrutti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica: Sul fronte dell'Egitto nessun avvenimento di rilievo. In duelli aerei cacciatori tedeschi abbatterono sei velivoli avversari, un altro apparecchio veniva distrutto dalle batterie contraeree di Tobruk. Una incursione nemica su Porto Empe-docle e località vicine ha causato sedici morti e tredici feriti tra la popolazione e danneggiato alcune abitazioni. Aeroplani britannici hanno sganciato bombe su La Canea e sulla Baia di Suda (Creta), non sono segnalati danni.

Vojno poročilo št. 856

Letalski dvoboji v Egiptu Sedem angleških letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob- javlja: Na egiptovskem uoščju ni omembe vred- nih dogodkov. Nemški letalci so v letalskih dvobojih zbili 6 nasprotnih letal, eno pa je sestrelila protiletalska obramba v Tobruku. Pri sovražnem napadu na pristanišče Em- pedocle in sosedne kraje je bilo med civilnim prebivalstvom 16 mrtvih in 30 ranjenih, nekaj hiš pa poškodovanih. Angleška letala so spuščala bombe na mesta La Canea ter Baja di Suda (Kreta). Škode ni nobene.

Napredovanje v Kavkazu in pri Tereku

V Stalingradu so bili zavzeti novi odseki - Med 15. in 28. septembrom je bilo uničenih 990 sovjetskih letal

Hitlerjev glavni stan, 30. septembra. Nem- ško vrhovno poveljstvo ob- javlja: V severozahodnem delu Kavkaza in južno od Tereka so nemške in zavezniške čete v trdih napadalnih bojih spet napredovale. V Stalingradu so bili zavzeti novi odseki severnega dela mesta. Pri brezuspešnih razbremenilnih napadih je sovražnik zgubil 34 tankov. Na donskem bojišču so nemške in italijanske čete odbile več sovjetskih poskusov vdreti preko reke. Madžarske čete so v protinapadu vrgle nazaj neko sovražno skupino. Na severnem odseku so dovedli lastni napadalni nastopi navzlic žilavemu sovraž- nemu odporu do uspehov. Močne skupine nemškega letalstva in hrvaških letalcev so pri tem zadale Sovjetom visoke izgube. Preteklo noč je bil zopet bombardiran Arhan- gelsk. Iz obširnih požarov je bilo videti dober učinek tega napada. Med 15. in 28. septembrom je bilo uničenih 816 sovjetskih letal v letalskih dvobojih, 131 jih je sestrelilo protiletalsko topništvo, 22 kopenska vojska, 4 so bila zaplenjena, 17 jih je bilo uni- čenih na tleh, tako da znašajo celotne izgube 990 letal. V istem času je bilo na vzhodnem bojišču zgubljenih 77 lastnih letal.

Nove Churchillove težave

Rim, 30. sept. AS. Na zasedanju spodnje zbornice poslanci niso prikrivali neke vzne- mirjenosti o metodah, s katerimi vlada rešuje razna bodisi notranja vprašanja, bodisi vpra- šanja vojne na raznih bojiščih. V zbornici se pričakuje najmočnejša opozicija zlasti z ozi- rom na indijsko vprašanje in pa na vpraša- nje premoga. Churchill je skušal opozoriti zbornico na nevarnosti javnih razmišljanj o drugem bojišču, toda jasno je, da po vsem, kar je bilo govorjeno in zadnje dni tudi pi- sano v angleških, zlasti pa v ruskih in ame- riških listih glede tega mučnega vprašanja, poslanci žele zvedeti, kakšen učinek bi imelo to podvzetje, ki je tembolj vredno pozornosti, v kolikor je jasno, da je vprašanje drugega bojišča izzvalo med zavezniški spor in nezado- voljstvo. Tudi indijsko vprašanje stopa na prvo mesto in bo predmet močnih debat, zlasti ker večina zbornice odločno odklanja dosedanje Churchillove smer. Izjava, ki jo je dal mini- strski predsednik 10. septembra po pisanju lista »Manchester Guardian« jasno kaže, da namerava vlada vzpostaviti v Indiji red in brez usmiljenja ukloniti kongresno stranko, ne da bi kakor koli poskušala politično izbolj- šati položaj s kompromisi in z novimi pobu- dami, kar zelo skrbi liberalce ter velik del konservativcev in vzbuja živahne kritike tudi

pri drugih strankah. Vprašanje premoga je vedno bolj pereče in razni listi, zlasti laburi- stični obtožujejo vlado, da je zadnje mesece lanskega leta opustila načrte za racionaliranje premoga. Ti kritiki so mnenja, da bo vsak ko- rak za rešitev tega vprašanja nezadosten in ne bo mogoče rešiti resnične premogovne krize pozimi, krize, ki ne bo imela odmevov le v vojni industriji, marveč tudi v zasebnem an- gelskem življenju. Z velikim zanimanjem se pričakuje izjave bivšega ministra za rudnike Grenfella, ki je tudi med opozicionalci in ki namerava odkriti senzacionalne zanimivosti o načinu, kako je vlada od začetka vojne reše- vala vprašanje premoga.

Zavezniški problemi po vojni Anglosasi se za primer »zmage« boje spora z Rusijo

Buenos Aires, 30. sept. AS. V ameriški re- vij »Look« se bavi Vincenc Heam o zavezni- ških problemih po vojni. Ne govori le o ne- katerih za Angleže neugodnih resnicah z ozi- rom na Indijo, marveč odpira tudi vprašanje, če v primeru zavezniške zmage ne bo morda prišlo do usodnega konflikta med ruskimi za- hlevami in med anglosaškimi težnjami. Piše pravi, da so osmere točke anlantske izjave preveč nedoločne, da bi lahko bile osnova za mir. Amerikanci se morajo sprijazniti z ve- likimi odgovodi na polju gospodarskega im- perializma. Amerikanci so več let niti gos- podarske nemire v svetu. Izražajo svojo fi- nančno moč so posojali drugim državam denar in jih spravljali v svojo odvisnost. Zahtevali so plačilo dolgov, odklanjali pa so uvoz blaga, s katerim bi lahko bili plačani. Sedaj pa so naenkrat prisiljeni velikim žrtvam za vojno in mir. Angleži morajo enkrat povedati, kateri del svojega starega imperija hočejo žrtvovati. Velik »primer« je Indija. Velik del Ameri-

kancev pravi, da je hinavsko govoriti o »vo- bodi in demokraciji, dokler Indija ni svobodna. Večini Angležev pa se zdi to vprašanje preveč zamotano, da bi ga lahko rešili zgolj s pre- prosto izjavo o neodvisnosti; med njimi so na- ravno tudi imperialisti, ki jim je Indija kos angleške zemlje, katero je treba držati za vsako ceno, ker je edini dem imperija, ki pri- naša resnično korist. Rusi se morajo odločiti, v koliki meri so pripravljeni opovedati se svoji ideji o svetovni revoluciji. »Niti mi, niti Angleži si ne smemo dovoliti, da bi pozabili le za trenutek, da bi bila — če pustimo Nem- cijo ob strani — Rusija najmočnejša vojaška sila v Evropi. Če ne moremo doseči praktič- nega sporazuma z Rusijo, bodo anglosaške sile v uri zmage nenadoma v sporu z Rusijo. V takem primeru bi med sedanjimi zavezniški nastala nevarnost novega spopada. Nikdar ne bo pregodaj odpraviti možnost druge kata- strofalne vojne s trdnimi in pametnimi spora- zumi.«

Pomembno je dejstvo, da vaše zborovanje s- prva dvajsetletnica fašistične vladavine. Hočem razlagati ta dogodek kot vaše priznanje za načrta prizadevanja, ki jih je vlada storila za napredek italijanske znanosti ter italijanskih znanstvenikov. (Zelo živo in dolgo odobravanje.) Toda važnejše je dejstvo, da zborovanje poteka v tej vojni, ki za- posluje vsa sredstva in vse ljudi za zmago. In jaz računam na delo italijanskih znanstvenikov ne sa- mo v smislu, ki bi ga označil za količinskega, tem- več tudi v učinkovitejšem smislu, ki bi ga označil za kakovostnega. Najti in raziskovati vse, kar se da najti in raziskati, da se čimbolj pospeši in na- redi čimbolj zmagovita naša zmaga, to je narofilo, ki ga dajem mojem italijanskemu znanosti. In zdaj lahko zaenkrat z razpravljanjem o predmetu, ki je na sporedu ter vas prosim, da to storite popolnoma mirno in da se nič ne menite za mojo navzočnost. Jaz sem tukaj zato, da poslušam in morda da se celo učim.«

Ducejeve besede je sprejelo navdušeno odo- bravanje, nato pa so začeli z delom odseka za pravne vede. Govorili so: glavni ravnatelj kazens- kih zavodov Giovanni Novelli o predmetu »Nova obzorja v pravu po italijanski modifikaciji v no- vem redu z ozirom na kazensko pravico; prof. Gri- epigni z milanskega vseučilišča o »Vlogi kazni v misli Benita Mussolinija; prof. Santoro z vseuč- ilišča v Pisi o »Sedanjih zakonodajnih težnjah v kazenskem pravu.«

Posebno zanimiva je bila razprava Novellija. Govornik je poudaril, kakšen učinek je imela fa- šistična preosnova kazenskega prava ter navedel številke o zmanjšanju zločinstva v Italiji. Iz teh števil je razvidno, da se je število naznanjenih zločinov zmanjšalo od 1868 v letu 1923, na 1079 v letu 1940, na vsakih 100.000 prebivalcev. Zmanj- šanje znaša torej 42,45%. Zlasti je poudaril, da je leta 1932 bilo obsojenih 7150 nedoletnikov, leta 1940 pa samo 2300.

Prof. Grisipigni je pojasnjeval Ducejeve miš- li o vlogi kazni, kakor so razvidne iz programatičnih izjav fašizma, iz Ducejevih izjav ter iz zamisli Ducejevih sodelavcev v ministertvu za milost in pravico ter iz temeljnih fašističnih zakonov s ka- zenskoga področja.

Trieste, 30. sept. Današnji »Piccolo« prinaša naslednji komentar k bojem za Stalingrad: Trdnjaskemu mestu ali trdnjavi Stalingrad so dnevi šteti. V bodočih dveh ali treh dneh se bo odločila njegova usoda. Zavzelje skoro cellega severnega dela mesta, ki so ga Sovjeti zagrizeno branili in kjer so velika industrijska središča, po- meni dejansko zasedbo skoro vseh glavnih važnih središč metropole ob Volgi. Boljševiška gnezda so drugo od drugega popolnoma izolirana. Bitka za Stalingrad je bila strateško dobljena že pred tedni in se začena tudi taktično skrajševati. V sever- nem delu so bile vse tovarne za traktorje in tan- ke, ki so že pred dvema mesecema po prvih ve- likih bombardiranjih morale prenehati obratovati. Spremenjene v kupe razvalin so nudile boljševi- kom možnost za organiziranje skrajno srditega odpora. Samo za ceno neizrečenih naporov so mo-

Danes govori Hitler Berlin, 30. sept. AS. Nocoj ob 18 bo govoril pred veliko skupščino narodno-socialistične stranke kancelar Hitler, ki bo pričel delo za »zimsko pomoč za leto 1942-43.«

Gandijev 73. rojstni dan Bangkok, 30. sept. AS. 2. oktobra bodo povsej vzhodni Aziji praznovali 73. rojstni dan Mahatme Gandhija. Vse indijske skupine bodo izobesile in- dijsko narodno zastavo z znakom tkalca. V seda- njih okoliščinah bo Gandijev rojstni dan izzval izredno navdušenje, kajti Gandhi je voditelj in simbol odločne indijske borbe za doseg neodvis- nosti.

Sofija, 30. sept. AS. Danes zjutraj je bolgar- trgovinski minister v spremstvu visokih uradnikov iz svojega resora odpotoval v Rim, kjer bo nekaj dni gost italijanskega ministra za izmenjave in devize.

Nazadnje je prof. Santoro podrobno pojasnje- val zakonodajo, ki se nanaša na zločine nedolet- nikov. Potem je spregovoril na kratko še pred- sednik D'Amelio, ki je pojasnil nekaj svojih pogledov. Ob koncu razprav je povzel besedo še Duce in zaključil razpravo s tem, da je sam pojasnil ne- kaj točk. Pripomnil je, da v fašistični zamisli, ka- kor je ob tej priliki že večkrat povedal, dobivajo srečno sintezo načela klasične kazenske šole in načela tej nasprotno pozitivne šole, oboja pa igrajo v njej življenjsko vlogo, da predstavljajo s svojimi zakonodajnimi učinki ter s praktičnim uveljavlje- njem v italijanskem življenju vzgleden napredek s pravnega in človeškega stališča, predstavljajo pa tudi vzgled za druge države. Država je tako mo- gočna in slovesna edinica, da zavrača misel o ma- ševanju z ozirom na posameznika. Ima pa dolž- nost braniti družbo. Kazen odgovarja zamisli o družabni obrambi in je tudi odmerjena po njej. Ta zamisel pa nikakor ne nasprotuje zamisli o po- boljšanju in popravilu krivec, kadar je le mo- goče, ker tudi to odgovarja izrazito socialnemu cilju.

Ducejeve besede je kronalo novo navdušenje, ki je trajalo nekaj minut. Duce je odgovarjal go- rečemu pozdravljanju zbranih znanstvenikov in za- pustil dvorano ter se spetoma prisrčno pogovarjal z raznimi najvidnejšimi osebnostmi s tega važnega zborovanja.

Nazadnje je prof. Santoro podrobno pojasnje- val zakonodajo, ki se nanaša na zločine nedolet- nikov. Potem je spregovoril na kratko še pred- sednik D'Amelio, ki je pojasnil nekaj svojih pogledov.

Ob koncu razprav je povzel besedo še Duce in zaključil razpravo s tem, da je sam pojasnil ne- kaj točk. Pripomnil je, da v fašistični zamisli, ka- kor je ob tej priliki že večkrat povedal, dobivajo srečno sintezo načela klasične kazenske šole in načela tej nasprotno pozitivne šole, oboja pa igrajo v njej življenjsko vlogo, da predstavljajo s svojimi zakonodajnimi učinki ter s praktičnim uveljavlje- njem v italijanskem življenju vzgleden napredek s pravnega in človeškega stališča, predstavljajo pa tudi vzgled za druge države. Država je tako mo- gočna in slovesna edinica, da zavrača misel o ma- ševanju z ozirom na posameznika. Ima pa dolž- nost braniti družbo. Kazen odgovarja zamisli o družabni obrambi in je tudi odmerjena po njej. Ta zamisel pa nikakor ne nasprotuje zamisli o po- boljšanju in popravilu krivec, kadar je le mo- goče, ker tudi to odgovarja izrazito socialnemu cilju.

Ducejeve besede je kronalo novo navdušenje, ki je trajalo nekaj minut. Duce je odgovarjal go- rečemu pozdravljanju zbranih znanstvenikov in za- pustil dvorano ter se spetoma prisrčno pogovarjal z raznimi najvidnejšimi osebnostmi s tega važnega zborovanja.

Sprejemi pri Duceju Rim, 30. sept. AS. Duce je sprejel armadnega generala Aleksandra Pirzija Birolija, ki mu je po- ročal o delovanju v Črni gori za pomiritev teh krajev in za gospodarski razvoj dežele. Duce je izjavil svoje zadoščenje generalu Pirziju Biroliju za njegovo delo ter mu dal navodila za bodočnost. Duce je sprejel tudi generala Carla Biglina, in- tendanta italijanske armade v Rusiji, ki mu je po- ročal o vseh iz izvedenih ali nameravanih ukre- pih za preskrbo italijanskih čet na tem bojišču in zlasti o ukrepih za bodočo zimo. Duce je gene- ralu Biglinu čestital.

Zadnji dnevi Stalingrada Stalingrad ni več najvažnejša točka na vzhodu — Prvi mrz

gli Nemci zavzeti skoro vse tovarne z metalci ognja, ki so prisilili branilce k predaji. Le malo boljševikov je dvignilo belo zastavo, ker se je večina dala pobiti v obupnih protinapadih. Z za- sedbo tega predela je skoro nemogoče dobavlja- nje orožja in hrane četam, ki se še upirajo v dru- gih mestnih četah. Zadnje noč so Sovjeti dova- žali tem četam preskrbo z letali in so večkrat me- tali pakete tudi v nemške črte.

V Berlinu imajo vtis, da se bo bitka za Sta- lingrad pospešila. Začele se je namreč kazati po- sledice taktičnih uspehov, kar bo rodilo končno spremembo položaja. V Berlinu tudi smatrajo, da Stalingrad ni več najvažnejša točka na vzhodnem bojišču, kajti strateška zmaga je tu že dosežena, dočim so na drugih odsekih kakor n. pr. ob Tereku v teku novi boji, v katerih se Nemci vedno bolj bližajo petrolejskemu središču Grozniju. Na raz- nih odsekih vzhodnega bojišča se je začel čutili prvi mrz. Ni še sicer nastopila doba ostre zime, marveč doba mrzlih vetrov, ki prihajo od severa ter so nenadoma povzročili padec temperature.

Pogovori s slovenskim ljudstvom: Protislovja

Casnikar g. Alessandro Nicotera je imel snoči po radiu Ljubljana naslednje predavanje:

Naš pogled pa mora ostati daleč nad tem prepripirom, ker hočemo slovenskemu narodu na- kazati kar najbolj oddaljene cilje, ki so naj- višji, dasi jih bo težko videti v neredu zavesti in misli; seči je v sedanjem času treba više, kakor sežejo glave in roke. Nikakor pa ne mo- remo ovirati Slovencev pri tem, da se ne bi za- nimali za lastno dnevno življenje tedaj, ko bi se strastno vrgli v vprašanje človečanske drame. Prav dobro razumemo, kako večina živčno zasleduje potek dejanj na notranji fronti, dasi ti notranji boji niti najmanj ne morejo vplivati na splošen obračun evropske vojne, pač pa lahko individualno mnogo pomenijo za številne osebe.

Ker smo tu navzoči, moramo prisostvovati kipejnu, ki so ga izzvali podtalni elementi v globini slovenskega lončka, vendar pa moramo priznati, da se ta razmeroma malo zanima za vse to, dasi zavzema to vrenje obsežna razmer- ja. Opozoriti bi radi Slovence, da naj nikar ne pozabijo še na drugo stran zadeve, ker je ta stran mnogo večja, ker gre pri tem za usodo vsega sveta, za njihovo daljno bodočnost. Slo- venci bodo zadovoljni tudi zaradi tega, ker tudi pod tem vidikom želimo o tem razpravljati, dasi priznavamo, da se nikdo ne more zanimati za druge stvari, kadar mu gori lastna hiša. Vsak narod pa vedno zahteva, da mu mora kdo razložiti najvažnejše poglede na kar naj- širše obzorje. Dejansko obstaja manjšina vodi- teljev, predstavnikov, mislecev in drugih ose- bnosti, ki si od časa do časa privzemajo pravico — ne vemo kako in kje — da predstavljajo to naše ljudstvo. Če pa se jim ne posreči dvigniti se na prste nog, tedaj po pravici mislimo, da je to čreda brez pastirjev.

Tako imenovani predstavniki slovenskega naroda se sedaj trudijo premisliti svoje napake; večino teh napak smo mi že razkrinkali in glav-

(Nadaljevanje na 2. strani!)

Zasedanje Pokrajinskega podpornega odbora

Navodila Visokega Komisarja za podporno delo

Ljubljana, 30. septembra.

V ponedeljek ob 18 je Visoki komisar predsedoval v vladni palači seji Pokrajinskega podpornega odbora ter odbora ljubljanskega občinskega podpornega društva. Navzoči so bili podpredsednik dr. David, podžupan dr. Tranchida ter načelnik z Visokega komisarata rag. Bullo.

Predsednik pokrajinskega podpornega odbora Gatti ter predsednik ljubljanskega občinskega podpornega društva Campana sta podrobno poročala o dosedanjem delovanju v Ljubljani in drugod po pokrajini, bodisi kar zadeva organizacijo tega dela, kakor tudi obsežno delo, ki je bilo opravljeno v korist rečnih. Vse to delo je potekalo točno po navodilih Visokega komisarja.

Rag. Bullo je poročal o podpornem delovanju, ki so ga opravili neposredno Visoki komisarjat sam in okrogno vodstvo v korist ljudstva, ki je sprito vojne najbolj prizadeto.

Iz poročil sledi, da je bilo podporno delovanje v prvih osmih mesecih letošnjega leta veliko in je bilo v ta namen porabljenih že nad 5 milijonov lir.

Temu je treba še dodati široko delavnost zveznega poveljstva GILL-a, ki je dajalo brezplačno

hrano in prirejal počitniške kolonije, kakor tudi delo, ki ga je neposredno opravila Pokrajinska zveza bojovniških fašijev.

Ekse. Grazioli je na kratko povzel gornja poročila ter poudaril, da se je tudi v novi pokrajini Ducejevo naročilo, da je treba posredovati ljudstvu in na roko, v celoti izpolnjevala. Izrazil je prepričanje, da bo ljudstvo znalo pravilno ceniti delo, ki ga je vlada opravila v korist najpotrebnejših ljudskih slojev.

Slednjič je Visoki komisar dal navodila za dobrodelno udeleževanje v bližnji zimi in prihodnjem letu s posebnim oziranjem na poslovanje ljudskih kuhinj in prenočišč, na poslovanje krajevskih in lokalnih uradov, kakor tudi na ustanovitve zdravstvenih središč za hitro pomoč v nekaterih krajih Ljubljanske pokrajine.

Omenil je dalje še široko zasnovani načrt, ki bo izveden glede brezplačnega razdeljevanja hrane revni štolski mladini.

Visoki komisar je pohvalil dosedanje delovanje in se zahvalil predsednikom omenjenih dveh odborov, kakor tudi drugim članom, zlasti pa še zaupnici ženskih fašijev in ljubljanski občini.

(Nadaljevanje s 1. strani)

na je ravno naslednja; niso vedeli obvladati potrebnega dnevnega življenja, da bi naznačili varno in pravilno pot pri tako odločitvi trenutnih in to z zapahenimi prsi in s kazalcem na čelu.

Prvo priliko so izgubili v jesenskih mesecih leta 1941. Ali so se sami pustili voditi za nos od podtalnih elementov ali pa niso imeli pravih vlog, ali pa so celo sodelovali z boljševiki! Vsekakor je danes popolnoma jasno, da so se tedaj zmotili. Toda pomota ni nič, zločinsko je, da so se tudi druge zapeljali v zmoti.

Sedaj pa se razkriva, da so prav ti gospodje imeli v rokah vse podatke, na podlagi katerih bi z največjo obveščenostjo mogli opozoriti na to, kaj je življenjska dolžnost slovenskega naroda. Predvsem pa priznavajo, da se je v prvih mesecih zasedbe med okupatorji in okupiranci ustvaril pakt medsebojnega spoštovanja.

Sicer pa priznavajo, da so nato iz Stajarske in z Gorenjskega prihajali nevarni rovarji, zahrbtne pojave, ki niso obetale ničesar dobrega. Ti voditelji pa so se dobro zavarovali pred tem, da bi italijanske oblasti opozorili o vsem tem, ali pa sami storili kaj takega, da bi ti ljudje ne bili škodljivi. Priznavamo, da smo te ljudi videli, kako so se nekam odpravili z njimi sprehajali po cestah in imeli z njimi sumljive pogovore v kavarnah in pri tem niso zadržali samo z enim očesom, ampak kar z obema. Sedaj priznavajo, da so poznali vsa imena, priznavajo, da je tako imenovana rodoljubna propaganda z letaki in prireditvami bila samo komunistično sleparstvo, ki pa mu prvi predstavniki pravega naroda niso vedeli ali hoteli (kar je pa za nas isto) zoperstaviti prav ničesar, da so se nazadnje pred našimi očmi ti ljudje skupaj z zmedenimi rodoljubi ali pa samo navideznimi rodoljubi pomešali v isti sklop odgovornosti.

Tako smo zvedeli od teh gospodov, vedno z izredno zamudo, da poziv proti sodelovanju, ki je bil sprejet od vseh meščanskih kategorij, ni bil drugače kakor komunistična iznajdba; kadar se je dvignil kak glas v imenu katke kategorije X in vabil na pasivno zadržanje, na bojkot, na upor, ni bilo to nič drugega kakor neizmerna prevara boljševikov. Kajti ta glas ni bil nič drugega kakor vaba, da bi se pritegnili v mrežo čeli sloji mirnih prebivalcev.

Mi vemo, da so komunistični propagandni sistemi res takšni. Pred 23 leti smo točno spoznali, da je komunistična ideologija takšna narava, da se kar najlaže vsili preprostem ljudstvu po obsedencij, ki so izredno nesramni ter imajo že izkušnjo v živalski podivjanosti.

Nismo pa vedeli, da je bila množica Slovencev tako preprosta, da bi šla na lim; tudi nismo sumili, da najuglednejši Slovenci v tolikem pomanjkanju čuta za svojo dolžnost ne bodo opozorili svojih sonarodnjakov. Iz zgoraj navedenih izpovedi bi se tudi zdelo, da so nevarnosti prikrivali ali iz neumnosti ali iz veselja, da bi nagajali okupatorji, ki bi se zaletel v zmedo upora.

Ko pa je odpor nekaj časa trajal in ko so videli, da je moralo slovensko ljudstvo prenašati največjo škodo, so predstavniki, ki so med tem, ko se je to dogajalo, izginili s površja in pustili dogodke, da so šli po svojem tiru, jih hoteli zavirati in so v lastno opravilo sklenili vreči krivdo na italijanske oblasti, češ da niso ovirale delovanja upornikov. Iznašli so nekaj lepšega: dejali so, da to, če ni bila o pravem času omejena komunistična agitacija, pomeni, da so bile italijanske oblasti v sporazumu z boljševiki, hoteli uničiti slovensko ljudstvo!

Ne, gospodje! Ta igra odvrčanja odgovor-

Važno opozorilo Rdečega križa

Italijanski Rdeči križ, avtonomna sekcija v Ljubljani, opozarja se na objavo v krajevnem časopisu z dne 25. septembra glede dopisovanja vojnim ujetnikom in civilnim internirancem, sporoča, da določila, ki so navedena v tem obvestilu, ne veljajo za Ljubljansko pokrajino. Za to pokrajino bodo izdane posebne določbe, zato naj prebivalstvo še ne pošilja korespondence, dokler ne bodo izdana posebna uradna navodila.

Ukinitev sprejemanja civilnih vozovnih pošiljk lesa, oglja in premoga za postajo Ljubljana

S takojšnjo veljavnostjo se ukine na postajah prog Metlika—Ljubljana, Rakovnik, Straža Toplice—Novo mesto, St. Janž na Dol. —Trebnje na Dol. in Kočevje—Grosuplje sprejemanje civilnih vozovnih pošiljk lesa, oglja in premoga za namembno postajo Ljubljana. Izvzete so pošiljke, ki so namenjene za industrijske ture na postaji Ljubljana.

Medpotne pošiljke morejo izteči. Civilne vozovne pošiljke lesa, oglja in premoga za Ljubljano se morejo predati na postajah navedenih prog, le za namembni postaji Ljubljana—Šiška ali Ljubljana—Rakovnik, po posiljateljjevi izbiri.

Direkcija železnice, Ljubljana.

GOSPODARSTVO

Pristojnost hrvatskih konzulatov. Z dnem 5. septembra letos je bil izdan eksekutivni dr. Zvonimir Ivančič, konzulu Neodvisne hrvatske države v Ljubljani, katerega področje se razteza na pokrajino Ljubljana, Trieste, Gorizia in Udine. Za pokrajini Carnaro in Pola je pristojen g. Zvonimir Caletta, hrvatski konzul v Fiumi. — Odobreni sta dve zavarovalni tarifi za Adriatsko zavarovalno družbo v Triesteju, (Gazzetta Ufficiale.)

nosti je značilna za tiste, ki ne znajo prevzeti jasne odgovornosti ob pravem času in nimajo poguma vztrajati v njej v kakršnih koli okoliščinah.

Uporniško gibanje je dejstvo, ki zanima Italijane vsaj tako kakor Slovence. Pokazalo se je, da so Slovenci rajši gojili kako boljševizma dolge mesece v svojem telesu, preden so se odločili, da jo izpljunejo. Izpričano je, da se je nekdo veselil, ko je videl, da so jo razpečavali gostom kakor okusno postrvico iz Save.

Pustimo to, da se šale take vrste ne delajo z gostom, ki se je po vašem lastnem priznanju vedel, ko je prišel, kot ugledna oseba; očiti krivdo, da ni pomagal reševati pred zlom, ki ste ga hoteli na vsak način odbrati prav tako kakor delajo kmetje, ki se odločijo, da bodo šli k zdravniku šele tedaj, ko so že na smrtni postelji, to se zdi še druga prostaka robotost. In to tembolji, ker je gost, ko je vstopil v vašo hišo, vas pozval k lojalnosti in vam obljubil svojo pomoč.

Pred zgodovino torej ostane točno ugotovljeno dejstvo, da ste vi v prvem trenutku odklonili takšno pomoč. Pustimo tudi na miru druge obdolžitve in pogledimo le, če boste poslušali nasvet, da boste sedaj na straži, vsaj nekateri od vas, in da boste gledali vsaj šest mesecev naprej, ker oznanjajo se drugi dogodki in ne bi hoteli, da vas še enkrat zajamejo iznenada.

Ne moremo pričakovati od vseh takšne pripravljenosti, toda od nekaterih, vsaj od nekaterih, to je, kar moremo upati.

Uprava Združenja delavcev pri Visokem komisarju

Predvečerašnjim dopoldne je v prisotnosti strokovnjaka Pokrajinske zveze delavcev Visoki Komisar sprejel v vladni palači predsednika in upravo omenjene zveze.

Po kratkih besedah tovariša Dal Prā, ki je poudarjal važnost sodelovanja in opisal dosedanje delo navzočih tovarišev, je predsednik dr. Alujevič prečital poročilo o dosedanjem delovanju in o doseženih uspehih.

Ko je v imenu članov odbora in v imenu vseh delavcev naše pokrajine iskreno pozdravil in se toplo zahvalil Visokemu Komisarju, je nato podal poročilo o organizacijskem delu Zveze, ki je sestavljena iz 21 pokrajinskih sindikatov, iz 15 skupin profesionalcev in 15 občinskih sindikatov, navajajoč, da je ostalih osem pokrajinskih sindikatov še v stanju sestave in urejanja.

Nato je dr. Alujevič omenil mnogoštevilne kolektivne pogodbe, ki so že sklenjene ali pa so tik pred zaključkom, ter mnogoštevilne važne zadeve, ki so bile v ožračju prijateljskega delovanja pospešene in dobro rešene.

Na koncu je izjavil trdno voljo za lojalno sodelovanje, ki preveča voditelje in delavce, da slednji lahko vedno ugotavljajo, kako mnogo se je že storilo v korist delavskih množic cele pokrajine.

Visoki Komisar se je zahvalil tovarišu Dal Prā in dr. Alujeviču za pozdrave ter izjavil svoje zadovoljstvo nad doslej izvršenim delom. Te tople besede so bile namenjene seveda tudi vsem njunim sodelavcem. Visoki Komisar je nato omenil, da mu prisotnost članov zveznega odbora nudi še enkrat ugodno priliko, da naslovi svoj pristni pozdrav vsem

delavcem naše pokrajine ter jim zagotovi svoje žive simpatije.

Nato je omenil ukrepe, ki jih je kot predstavitelj fašistične vlade v naši pokrajini podvel v korist delavskega razreda ter dostavil, da bo tudi v bodočnosti vedno z vso naklonjenostjo proučeval vprašanja, ki se tičejo kolektivne delavnosti Pokrajine, zlasti pa onih, ki težko in trdo delajo, kajti ravno slednji so Vladi najbolj pri sre. Tudi v tem pogledu bo poslušno sledil jasni Ducejevi zapovedi, ki pravi, da je treba iti ljudstvu na roko.

Ekse. Grazioli je nato opisal obširno podporno delo, ki se je že izvršilo ali pa se še vrši v korist potrebnejših. Nato je na kratko prikazal gospodarski položaj Pokrajine, naglašajoč mnoge težkoče, ki danes ovirajo uspešno delo, kakor je to zlasti sedanje nezadovoljstvo duhovno stanje, ki preveča del prebivalstva. Te nevednosti se morajo pripisati izključno le komunistom, ki zlorablajo dobro vero prebivalstva hote izživljati nered in povzročajo uničevanje, kjer je potrebno konstruktivno delo, da se vsem omogoči mirno življenje.

Naglasil je, da se bo red vzdržal na vsak način z vsakršnim sredstvom in da je prepričan, da bo delovno katoliško slovensko ljudstvo znalo vedno bolj razlikovati v svojem lastnem interesu in v interesu svoje bodočnosti, na kateri strani sta pravičnost in kje uničevanje ter izključna služba boljševizmu.

Ob koncu je podal navodila za nadaljnjo delavnost, ki jo je treba izvesti zlasti v središčih pokrajine ter je izrazil svoje trdno zaupanje v lojalno sodelovanje delovnega ljudstva. Zaključil je svoj govor s pozivom, naj navzoči dvignejo svojo pobožno misel k Duceju, prvemu delavcu Italije.

Haegg navdušil madžarske gledalce

O gostovanju švedske lahkoatletske reprezentance v Budimpešti smo prelieli nekaj podrobnih poročil. Poudariti moramo takoli, da dejansko ni šlo za »reprezentanco«, kakaj Švedi so zaprosili potno dovoljenje za 33 atletov, dobili pa so ga le za 22. Je pa tudi tako okrnjena skupina opravila svojo nalogo nad vse častno: v atletskem dvoboju, ki je trajal dva dni, so dosegli Švedi 95 točk, Madžari pa 65.

Gundar Haegg je bil za Budimpešto prava senzacija. Kako tudi ne? Saj je prišel ravno v času, ko so o njem toliko pisali, teden pozneje, ko je postavil »nemogočo« znamko v teku na 5000 m. Ne bi mogli reči, da ima lahka atletika v Budimpešti posebno veliko pristašev. Na prireditvi s Švedi pa jih je vendar prišlo že v soboto popoldne 15.000! Pri otvoritvenem obredu so bili deležni Švedi mnogoterih izrazov simpatij, prav posebno so iste veljale kralju tekačev, mlademu 23 letnemu Haeggu iz Kälmarov.

Od rezultatov, ki so jih dosegli na tekmovalni, omenjamo samo naslednje: 100 m: 1. Ohlson, Šv., 10,5. 2. Strandberg, Šv. 10,6. 3. Szigetvari, M. 10,8. 4. Gynen, M. 11 sekund. Na 200 m je zmagal Strandberg v 22,2 sek., na 400 metrov pa tudi Šved Fransson (48,4 sek.). Tako je bilo tudi v ostalih vrstah teka, same švedske zmage, razen na najdaljši progi. V teku na 10 tisoč metrov se je razvila žilava borba, ki je dvigala razpoloženje med gledalci in iz katere je izšel kot zmagovalac domačin Szilagvi. Kako huda je bila borba za prvo mesto nam povesta časa: 1. Szilagvi, M. 30:59,4. 2. Ostbrink, Šv. 31:00,4. Šved je bil torej za eno samo sekundo poznejši od Madžara.

Posebno živahno je postalo med gledalci pred tekmo na 1500 m. V družbi svojega prijatelja Anderssona, »večnega drugega«, se je pojavil Gundar Haegg na tekašiču in se pozdravil z madžarskimi tekmečema. Komaj so si pa ljudje do dobra ogledali, je počila startna pištola in štirje so se podali v dir. Haegg je teklet z lahkoto in sproščeno, pomikal se je po tekašiču kakor da je brez teže in sape. Zlasti je ugajal njegov dolg korak. Boriti se mu ni bilo treba in je zmagal z lahkoto v času 3:50,6. Andersson je zaostal za 3 sek., prvi Madžar Hansani pa za 7 sekund.

Nad vse elegantna je bila tudi naslednja točka, tek na 110 m z zaprekami. Tu je teklet moister Lidman, sloveč po vsej Evropi po svojih izvrstnih časih in po neprekosljivem slogu. Slika na cilju je bila tale: 1. Lidman, Šv. 14,7. 2. Kristoffersson, Šv. 15,2. 3. Lidas, M. 15,5. 4. Szabo, M. 15,6. V teku na 800 m je postavil Andersson prav lepo znamko 1:51,8. Mimogrede povedano, je teklet istega dne na isti progi Nemec Harbig v Braunschweigu in postavil najboljši letošnji nemški rezultat s časom 1:51,9.

Zmagovali pa so tudi Madžari. Prvega dne so se izkazali v suvanju krogle in v skoku v daljino, v nedeljo pa so želi uspeh v teku na 10.000 m in v metanju diska. Ilovathi ga je pognal 48,18 m daleč, najboljši Šved Bergh pa je 47,47 m. O Švedih čitamo, da se hodo na potovanju v domovino ustavili tudi v Berlinu, radi

pa bi jih gledali tudi na Dunaju. Cez dan ali dva homo že zvedel kaj točnejšega o njihovem nadaljnjem gostovanju.

Miloslavič zmagal v Milanu

Precej let je že od tega, ko je prihajal v Danč pri Dubrovniku na nedeljni dečko in prosil trenerja, če sme gledati, kako plavajo gospodje Jugiši. To je bil Maroje Miloslavič. Po ure in ure je sedel na vročih skalah in opazoval mojstra Ciganoviča in druge. Ko so končali s treningom, se je Maroje pognal v vodo in si vtepel v noge in roke vse tisto, kar si je zapomnil o crawlju. Tako se je učil plavanja, dokler se ni usmilil trener in ga zapisal med izbrance, ki smejo nositi rdečmodre kapice in plavati pod strokovnim vodstvom.

Minula so leta in Maroje se je potegnil. Zrasel je v plavca, kakršnemu ni para na vsem Hrvatskem. L. 1940. smo v Ljubljani prvič zasluhtili njegovo zmogljivost, ko je premagal Ilirijana Mihaleka v plavanju na 400 m prosto in postavil čas 5:20,0. Vendar, kdo bi takrat mislil, da bo postal ta Maroje Miloslavič, skromen fant iz Danč pri Dubrovniku čez dve leti pozneje na isti progi prvak Evrope!

Bilo je preteklo nedeljo v Milanu. Plavalci deseterih narodov so bili zbrani v plavalnem bazenu, da bi ugotovili, kdo bo prvi, drugi, tretji na tej ali oni progi. Med tistimi, ki so čakali na start na 400 m prosto, je bil tudi Miloslavič. V predtekkih je že marsikdo odpadel, ostali so samo še najboljši. Miloslavič se je zavedal velikega trenotka in veslal krepko po bazenu, vodil in zmagal z 10 sekundami naskoka.

400 m prosto: 1. Miloslavič (Hrvatska) 5:02,2. 2. Manetti (Italija) 5:12,7. 3. Szimarn (Madžarska) 5:12,8. 4. Malenae (Italija) 5:20; 5. Reinhard (Nemčija) 5:24,6.

Ze ob priliki hrvatskega državnega prvenstva smo zapisali, da je bil Miloslavič neprekosljiv na vseh progah prostega sloga od 100 do 1500 m. V Milanu je plaval tudi na 100 m. Tu je bil pred njim le izvrstni italijanski junior Bronelleschi, ki je zmagal s 1:01,8; 2. Miloslavič (Hrvatska) 1:01,9. 3. Csuri (Madžarska) 1:03,4.

Dodajamo še nekaj izidov plavalnih tekem evropske mladine:

200 m prsno: 1. Kühne (Nem.) 2:51. 2. Korte (Nem.) 2:52,1.

100 m hrbtno: 1. Geyer (Nem.) 1:13,5. 2. Josza (Madž.) 1:15,6.

Štafeta 4x100 m prosto: 1. Italija 4:17,1. 2. Madžarska 4:19,9. 3. Nemčija 4:21.

100 m prosto dame: 1. Schäferhardt (Nem.) 1:19,9. 2. Weber (Nem.) 1:13,3. 3. Albach (Madž.) 1:15,9.

100 m hrbtno: 1. Novak (Madž.) 1:18,3. 2. Westhelle (Nem.) 1:19,3. 3. Berghuis (Nizozem.) 1:22,6.

O Gradjanskem poročajo, da je prejel iz Španije povabilo za božično gostovanje. Koncem decembra naj bi odigral nogometni prvak Hrvatske 4 tekme z najboljšimi španskimi moštvi. Vabilo je vsekakor laskavo in Hrvat se bodo najbrže z veseljem odzvali.

KULTURNI OBZORNIK

Nova povest - slavospjev Prlekiji

Stanko Kociper: Goricanec

Ljudska knjigarna je kot 12. zvezek Naše knjige izdala nov slovenski izvirni roman iz Prlekije, ki ga je spisal mladi 24 letni pisatelj Stanko Kociper pod naslovom »Goricanec«. Ta 370 strani obsegaajoča pesem o Slovenskih goricah se lahko imenuje Kociprov prozni prvenec, kajti pred njim je napisal in tiskal samo kratko črtico »Zemlja se je potegnila«, ki je izšla v Domu in svetu št. 1. letošnjega leta, takoj po njej pa se le lotil romana, kar je velik korak, pa ga je napravil ta mladi, nadarjeni pisatelj zelo srečno. Doslej smo poznali njegovo ime v javnosti samo po dveh dramah: po »Zasadu«, ki je izšel pri Cvilovi tiskarni, in drami v DS L. 1940, ki so jo virzorili že v Zagrebu. V njih je pokazal pisatelj svojo dramatično sposobnost, smisel za ostro napeta in efektivno se končujoča dejanja, kar vse je z velikim pridom porabil v tem prvem svojem velikem tekstu, ki se resnično lahko imenuje — velika pesem Prlekiji, njenemu soncu, grozdju, oblakom, vinu in ljubezni, kar je tako lepo izrazil arhitekt Gajšek z opremo knjige, ki nosi na naslovnih strani lepe simbole notranje vsebine: zlat grozd v sončnem sijaju v sredini, rdečo majolko v kotu in črn oblak na vrhu, na hrbtu pa — poleg pisateljevega imena — zlato srce, to zlato ljubezen.

Kociper je v tem svojem romanu pokazal svetlo podobo vinorodnih goric ter ovekovčel za vedno goricanca, to je lastnika goric ter se je samo mimogrede dotaknil tudi viničarjev in njihovega socialnega stanja. Gotovo se bo problema

viničarjev lotil kdaj drugič, v tej povesti pa je zajel predvsem to lepo razpoloženje goric in njihovo lepoto, polnoto življenja in naravi, pesem klopotecev in zorenje grozdov, delo v vinogradu in na njivi, običaje v življenju našega kmeta, kakor jih že dolgo ni tako prikazal slovenski pisatelj. Prav gotovo se po tej plati približuje to delo epu slovenskih goric, čeprav je zgodba le bolj idilična in skromna ter ne posega v tako globoke prepade, kakor bi kdo pričakoval. Sicer je v osrednji povesti motiv kmetstva in industrializacije, v tem smislu, da sta ded Janec Lakič, posebej ljubezen do zemlje, ter prav tako njegov vnuk Ludvik za tradicionalno obdelovanje priske zemlje, tega vinorodnega raja, dočim Lakičev sin Konrad hoče obogatiti z mešetarijenjem ter industrializacijo v prepričanju, da vsebuje priskega zemlja pod skorjo tudi petroleje, katerega bi rad izkoriščal. Ta motiv se bo zdel komu za lase privlečen, toda kakor vemo, so se v Prlekiji resnično vršili poizkusi z vrtnanjem petrolejskih vrelcev ter je torej ta problem lasten prileski zemlji. Da bi mogel Konrad do vrelcev, zadoži posestvo ter kupi staro lokomotivko, katero so opustili poklicni inženirji pri poizkusih vrtnanja vrelcev ob hrvatski strani ter vrta na svojo pest, pri čemer ga vara v imenu tujcev lonar Klinc. Ta je zli duh Prlekije, kajti delovno moč pošilja v tujino. Konrad propade, dočim Ludvik reši Lakičevino s svojim delom, pravim delom, ki ga nujno terjata ta košček zemlje. Ta osrednji problem je Kociper lepo podal v stavku (str. 99): »Priske gorice so od Boga namenjene za vinček, ne za petrolej. Tu bo vedno živel samo kmet, da bo šel s torbo čez hrbet v vrh, ko se bo nadel na polju. Z viničarjem, ki bo z motiko in puto na rami vse čase služil otrokom kruha kot nekda, bosta skupaj spila kupico vina in se pogovorila o goricah. Tako bo in nič drugače. Ta prostor pod soncem je Bog namenil prdinim rokam, ne pa lenuhom, ki bi radi na lahko vižo denar služili. Taki ljudje ne bodo nikdar ničesar opravili, to ti povem, Konrad! Stari ded Lakič

je kot ded Vidurina v Budakovem romanu: nosilec te tradicije, ljubezni do zemlje in do goric; in ko njegovim trtam spodrežejo korenine, da zasade nove, mu spodrežejo zdravje in odslej hira ter umre kot pravi goricanec. Rigoljanje nove loze in smrt deda Lakiča spadata med najlepše poglavje v knjigi, katerim se potem pridružujejo še dramatično najbolj efekten prizor praznovanja žetve, ko gre z vencem ovenčani Konrad, človek, ki je spregledal in se vrnil k zemlji, vinjen z gorice, kjer je štel jagode, pa zadene ob Klinca ter ga ustrelji, pri tem pa sam najde smrt v isti jami, ki jo je skopal sam za petroleje. Tu se je pokazala Kociprova zunanja odrska elektost, ki jo je prinesel od svojih dram. Prave epične opise pa je dal v prizorih kolektivnega značaja, tako ob rigoljanju, košnjah, oranju, trepetu pred točo, Markovih procesijah, kožuhanju, sveti noči, predvsem ob ženitovanskih običajih — pozvačinih in poroki, ter nad vse veličastno ob zadnji monumentalni mojstrski Telovski procesiji, kjer da blagoslov vsej tej zemlji, na katero je stopil Bog. Kako je opisal to procesijo: »Med hišami, skozi brezove gmaine se je vila po cesti. Dolga, brez konca kot velik molek. Z bregov so gledale gorice, topoli so stali po vrhovih kot čuječe straže, zoreča polja so valovala, kot da prosijo Boga nase, zeleno bukovje je šumelo kot da moli z goricanci. Moj Bog, od kod se je vzelo toliko ljudi? Bosi otroci iz kuč sklepajo roke in se ozirajo, da jim v očeh žari odsev monštrance. Kmetje v škornjih sklanjajo ponosne glave, čehi, ki nosijo postrani kluboke, imajo sklenjene roke, kot kadar jih vlepajo žandarji, smejoča se dekleta gledajo v tla in molijo in pojejo z ženami. In oni, ki so morali ostati doma, stopajo na sepe in poklekajo med trse, odkoder je mogoče videti dolgo procesijo v grapi. Vse, kar živi od zemlje, je samo po sebi pobožno. Brnjenje zvonov, čvkanje drobnih zvoncev, ki jih viliho ministanti z obema rokama, petje pevcev in vihrajoča bandera in enako mirna molitev vernikov oznanja prihod žegna božjega.

Gorice ga čutijo in njive ga pijejo; bregovi so se zganili. — Gorice so dobile svojo blagoslov. To je samo en primer te velike poezije, ki jo je ta povest polna, polna kot gorice sonca. Ali naj navedem še njegov opis svete noči? Sveta noč teh ljudi, ki jim gorice dajejo smisel, ta z znojem žegnana majhna goricka zemlje, ki kljub ujamu rodi, ker jo negujejo v zvestobi in ljubezni? V krvi in sru nosijo gorice: »koder koli jih podi usoda, jih imajo s seboj, če besede njihove dišijo po grozdu. Pod vsako rozgo je zakopano srce, da rodi vsem ljubezen do gorice.

Na sveto noč je pozabljen vse. Vse je združeno, vse križem vriska in osamljeno poje, dokler se ne zaleti v grlu glas, ker so meje in grabice splozke. Če poči gazda na skizki poti na hrbet, zaženketajo slatinščaki in skoz sneg pije vino zemlja, ki je ga dala. Dosti ga spiije na sveti post. — Pod večer, ko zapoje med goricami in preko vrhov angelsko pozdravljen, poslušajo oznanilo prihodnjega leta. To je prečudna noč, ki razkriva skrivnosti. Ljudje stopajo na tuji grunt in prisluhnejo tiheemu večeru. Ko odplava pesem zvona v neskončnost, čujejo znamenja bodočnosti. Pri kateri hiši se zruši deske, bo smrt; kjer zavveni muzika, bo gostovanje itd. itd. Tako bi lahko navajali še in še in ne bi nakezali vse lepote te naveje pokrajine in tega življenja v skupnosti človeka, zemlje in živali, kakor jo je nabral Kociper v tej povesti, ki ji daje zrak preleško sonce in življenje pesem klopotev.

Ti lirčni in slikoviti opisi Prlekije v vseh letnih dobah ter delo na njivi in gorici kakor tudi izrazi skupnega verskega in običajnega izživljanja delajo ta roman izredno zanimiv v naši književnosti ter je gotovo edinstven slavospjev Prlekiji. Tako dostojno nikdar ni zaživela v naši knjigi, kajti Kranjec opisuje Prekmurje, Ingolič Ptujsko polje, Kraigher pa je v teh goricah odkrival vso drugačno gorkoto, skoraj tako, kot Koprivce v potvorbi tega kmeta s svojo blasfemično knjižuro.

Cvet naše mladine je padal pod njih nožem

Ljubljana, 30. septembra.

Poleg številnih žrtev, ki so jih povzročili komunistični partizani, so tudi sledeči fantje iz Bizovika: Jakoš France iz Bizovika 12, Milko Cankar iz Dobrunj, Jože Cankar, osmošolec iz

Dobrunj ter Jakoš France, oče zgoraj omenjenega Jakoša. Vse so odpeljali v gozdove na Polici ter jih tam ubili. O pokojnem fantu Francetu Jakošu, ki je bil tudi v Ljubljani zelo znan, bomo ob priliki še pisali.

Jakoš France iz Bizovika in Cankar Jože iz Dobrunj. Takih cvetočih, nadejanih življenjskih sil nas je oropalo krvavično partizanstvo!

Jakoš France starejši iz Bizovika in telovadni učitelj Milko Cankar. Odpeljana sta bila na Polico in tam razmesarjena.

Partizanske glave padajo

Nedavno je vojaška oblast presenetila komunistično organizacijo v Bizoviku pri Ljubljani ter zajela vse vaški komunistični sovjet z Mojskercem Francem na čelu. Bili so takoj ustreljeni vodilni komunisti Mojskerce Franc, še en Mojskerce, Horvat, Janežič in Loboda. Pri Mojskercu Francu so imeli komunisti skrivališče v slepi sobi brez oken in vrat, kamor so prihajali s podstrešja.

Ljudi so tako strahovali, da se mnogi niso upali spati doma. Mojskerce Fr. in njegovi pajdaši so edelovali pri umorih Jakoša Franceta in tovarišev ter pri drugih lopovščinah vsake vrste. Zlasti Mojskerce Franc je imel ozke stike s proslulim razbojnikom Ladom Potokarjem s Police, ki ga je že tudi doletela zaslužena kazen.

V Velikih Laščah čaka na svoje plačilo komunist Jager Emil, diplomirani filozof iz Ljubljane. Jager je eden izmed starih komunističnih rib, znan med akademsko mladino po svojem govoru o »brazilske kavi«. Akademiki so ga kar kratko imenovali »brazilska kava«. Pred začetkom partizanske akcije je bil on eden glavnih zastopnikov trojkiškega komunizma. Ob izbruhu partizanske »vojnice« se je disciplinirano podrgel »pravovernemu« Kidriču ter njegovim pajdašem. Z mnogimi drugimi komunisti iz Ljubljane se je podal na deželo, da skupaj z ostalimi pomaga uničevati kmečko prebivalstvo. Usoda pa je hotela, da je Emila Jager ujela vaška straža v Dobrepoljah. Iz njegovega dnevnika je razvidno, da je imel važno vlogo voditelja »agit teatra« (agitacijski teater). Pred

potoval je celo Dolenjsko in nastopal na večernih mitingih z recitacijami in šaljivimi točkami. V ta namen je organiziral igralsko družino iz študentov. Zadnji njegov nastop je bil pred dobropoljskimi fanti: začel se jim je zahvaljevati, da so ga rešili partizanskega pekla, kamor da je bil prisilno odveden, kakor mnogi Slovenci. Ta njegova zadnja burka je bila najbolj komična. Eden izmed prisotnih ga je spoznal in ko mu je postregel z njegovimi govori z univerze, je nekdanji trockist in sedaj pravoverni komunist umolknil.

V Št. Petru pri Novem mestu je bil njet prosluli trgovec iz Novega mesta Kos Vinjo, ki je zadnje čase s svojimi razbojništvimi strahoval novomeško okolico. Podal se je na pot partizanstva in razbojništva ter s tem onesrečil svojo pri ljudeh tako priljubljeno ženo in otroke. Zadnje čase je v svoji podivjanosti uganjal po novomeški okolici tako hude zločine, da so se ga vsi bali. Sedaj čaka na svoje plačilo.

Če kulturna ustanova dopusti, da jo izrabljajo za komunistično propagando, tedaj izpostavlja sama sebe v nevarnost.

† Janku Novaku v spomin

V juliju so partizani na Brezovici pri Ljubljani odpeljali g. Janka Novaka, diplomirane filozofa, in njegovega brata dijaka Zdravka Novaka. Oba so zločinci ubili.

Janko Novak je bil svetel vzor katoliškega akademika. Prav pred kratkim je diplomiral na filozofski fakulteti ljubljanske univerze. Kot akademik se je aktivno udeleževal v bivšem filozofskem društvu »Vedac«. Studiral je germanistiko in je izmed tujih jezikov obvladal odlično predvsem nemščino in angleščino. Pokojni Janko je bil tih fant, ki se je ves posvetil študiju. Vsi njegovi tovariši akademiki, ki smo ga poznali, smo ga spoštovali zaradi njegove značajnosti.

Poleg mučniške Mravljetovalne družine sta dosegla mučniško palmo na Brezovici pri Ljubljani sedaj še Janko in Zdravko Novak, ki nista nikomur storila nič zalega. Zločinci so ju ubili samo zato, ker sta bila poštna fanta in nista po svoji vesti mogla odobravati komunistične revolucije, čeprav se v politične spore nista mešala.

Naj vama dá svoj mir slovenska zemlja, ki Bog ve kje skriva vajini trupli, vajina mučniška žrtev pa naj nam vsem prinese miru pred zločinskimi namerami mednarodnega in protinarodnega komunizma!

Kociper pa jih gleda, kakor so: z mesom in duhom ter daje žive podobne pravega kmeta. Vse to prirodno lepote in kolektivne folklorne prizore pa poživljata dve ljubezni, ki tekoma razvoja dobita razne oblike: tako Lakičev Ludvik zaživi mladostno ljubezen do Tretjakove Julije, ki pa se ohladi med tem, ko je Ludvik pri vojaki, Julika pa v Ljubljani. Druga ljubezna pa je Lakičeva Julzika in Pulko, človek, ki ne bo kmet in ga zato Ludvik sestri brani. Med tem pa se Pulko izkaže, da bo kmet, po medsebojnih prepričanjih se zopet poravnata kakor tudi Julika in Ludvik, in ob koncu je idila zaključena z dvojno poroko. Tako gredo te idilične ljubezni roko v roki s potekom glavnega dejanja med Ludvikom in Konradom, med trdim delom in lahkim zaslužkom ter se po raznih peripetijah zaključijo v velikem optimizmu, sončnem kakor je povest sama v celoti sončna: »Ludvik pestuje z eno roko, z drugo pa prime ženo Juliko in gresta čez sončni dvor, ko v grabi zvonijo angelso pozdravljenje...«

Tako se zaključita ta roman, ki bi mu človek, ko bi hotel, lahko očital morda marsikje preveč modrovanja (na pr. str. 349), preveč pasivnega analiziranja izven junakovih dejanj zlasti v začetkih poglavij, preveč romantike v prizoru s ciganke itd.; toda vesel je v današnjih časih kot sladkega zlatega vina naših gor, čez katere gre oblak in jih zakriva našim očem. Človek je opojen tega sladkega mošta, ki ga srka iz polnosti življenja te pokrajine, katere zaključni optimizem čaka novega nadaljevanja v tragično smer. Veseli smo pa tudi nove slovenske povesti ter novega pisatelja, o katerem verujemo z vsem prepričanjem, da bo imel lepo prihodnost, če bo ostal svojemu prvencu zvest in zvest svojim ljudem, ki jih ljubi s tako srčno, toplo in zdravo ljubeznijo, kakršne tako redko zasledimo v naši moderni literaturi. Z novim človekom je prišel

tudi nov duh. — Ljudski knjigarni moramo biti za knjigo samo hvaležni, občinstvu pa jo priporočamo, naj se iz nje napije opajajočega vina naših slovenskih gor! Cena 60 lir.

Predavanje prof. Damianija

V Zavodu za italijansko kulturo v Ljubljani je imel v torek predavanje znan slavist in učitelj, univ. prof. rimske univerze Gr. Uff. dr. Enrico Damiani o velikih italijanskih pesnikih Adi Negri. V predavalnici zavoda se je zbralo lepo število občinstva, med katerim smo videli zastopnika Visoke komisarija Comm. dr. Davida, doktor Aleksi v zastopstvu Zveznega tajnika, dalje predstavnik Akademije znanosti in umetnosti prof. dr. Ramovša in naše univerze rektorja dr. M. Kosa, slovenska prevajalca Ade Negri dr. Gradnika in dr. Lovrenčiča, več italijanskih in slovenskih kulturnih delavcev kakor prof. Urbanja itd. — predvsem pa mnogo slušateljev jezikovnih tečajev tega zavoda. Prof. Damianija je pozdravil ravnatelj zavoda dr. Budrovich ter ga ni dolgo predstavil, kajti prof. Damiani je ljubljanskemu kulturnemu občinstvu že dobro poznan zaradi tesnih stikov z našim kulturnim okoljem. Prof. Damiani se je najprej zahvalil vsem udeležencem italijanskim in slovenskim za lep sprejem ter je navezal svoje sedanje improvizirano predavanje na prejšnje, ki ga je že nekoč imel v Ljubljani o Pirandellu, pesniku stvari. Ob nasprotju z njim je pokazal na Ado Negri kot na pesnico ideje in čustva, nato pa prikazal v prostih, temperamentnih besedah ter preciznih označbah rast te velike pesnice, morda ene največje v sedanjem evropskem svetu. Pokazal je njen duševni razvoj od otroških led bed, osamljenosti in trpljenja zaradi socialnih krivic preko zrele ženske duše, ko je v pesnici žarelo srce vzvišenega materinstva, do

Letošnje vino naj bo zdravo in čisto

Ljubljana, septembra.

Smo tik pred vinsko trgovijo in kakor vse kaže — ako ne bo zadnji trenutek kakih prav hudih ujmov — bo letošnji pridelek sicer bolj pičel kakor lanski, zato pa odličnejši, kakor ga je dolgo, morda 25 let, to je od l. 1917. dalje ne poznimo. Tudi lanski pridelek naše Dolenjske in Bele Krajine ne bi bil tako slab, ako bi pravočasno pazili na vino. Tako pa se nam je že lani dostikrat pripetilo, da se je vino, ko je že zavrelo, dostikrat pokvarilo v sodu, še bolj pa med prevozom. Večkrat je bil tako po malomarnosti bodisi vinogradnika, bodisi vinskega trgovca uničen trud vsega leta. Letošnjega prideleka nikakor ne smemo pustiti v nemar in že sedaj opozarjamo vinogradnike, naj bodo vestni pri stiskanju in pri točenju, najmanj tako vestni in skrbni, kakor so bili marljivi pri gojenju trte, ki se je sedaj izkazala tako hvaležno. Ze portugalka, ki je ponekod v Ljubljani prišla v promet, kaže vse odlične lastnosti letošnjega vina, kar bo potrdilo po sv. Martinu tudi pravo vino.

Lani je precej škodovalo vinu rjavenje. Lanska trgateg je bila precej kasna in je bilo med grozdem precej suhih, rjavih in gnilih jagod. Tudi letos, čeprav, upajmo, se trgateg ne bo zakasnila, grozi ta nevarnost. Lanska vina so se precej nagibala k rjavenju. Sicer je vino v sodih le redko kje rjavelo, vendar pa je bilo čuti pritožbe, da je vino pričelo takoj rjaveti, čim je prišlo na zrak. Te nevarnosti se moramo letos izogniti. Najboljše sredstvo proti temu je pač skrbna trgateg. Nekateri skrbni vinogradniki, zlasti graščine, ki hočejo imeti kakovostna, izbrana vina, trgajo previdarno, jagodo za jagodo. Tako dobe res prvovrstna vina. Znan je bil pred leti na primer eviček dolenjske graščine Klevevž.

V vinu so namreč snovi, kakor česlovina, zelenilo in slično, ki se na zraku združijo s kisikom, kar napravi vino svetlo do temno rjavo. Vino postane kmalu kalno in dobi poseben, neprijeten okus.

Kadar pa vino že v sodu zarjavi, ga je težko popraviti. Zato moramo ona vina v sodu, ki so še zdrava, pa se nagibajo k rjavenju, ozdraviti te napake.

Vino moramo preskusiti, če se nagiblje k tej bolezni. Natočimo ga v kozarec in ga opazujemo. Ako ostane 24 ur nespremenjeno, ne bo zarjavelo. Če pa prične v teh 24 urah poprej rjaveti, ga moramo ozdraviti, preden ga pretakamo. Ako

bi ga takoj pretakali, pride v stik s kisikom in res porjavi. Tako vino moramo zveplati, tako da mu dodamo kalijev metabisulfat, to se pravi zvepleno snov, ki jo rabimo namesto žvepla. Ako vino v kozarcu porjavi v 3 do 6 urah, zadostuje, da vinu dodamo 5 do 6 gramov bisulfita na hektoliter. Če pa vino v kozarcu hitreje rjavi, mu moramo dodati 8 do 10 gramov na hektoliter.

Kalijev metabisulfit se dobi v kristalih in v tabletah. Tablete se lažje raztope, kakor pa kristali. Kupiti pa moramo popolnoma bele tablete, ne pa rjavih, ker take vsebujejo česlovino ali tanin. Če pa kupimo kalijev metabisulfit v kristalih, ga moramo poprej zdrobiti in nato v večji količini mlačnega vina poprej popolnoma raztopiti. Tako popolnoma raztopljen metabisulfit vlijemo v sod in vino malo premešamo. Po osmih dnevih vino lahko pretočimo, ne da bi ga izpostavili nevarnosti porjavenja. Pretakamo pa vino tako, da pride prej v stik z zrakom, pri čemer vino izgubi okus po žveplu. To je dobro zlasti za vina, ki še niso bila pretočena.

Kdor ni proti komunizmu, je z njim. Sredine ni.

Vina pa, ki so zarjavela že v sodu, moramo zažveplati z 8 do 12 gramov, kakor je pač vino rjavo. Po 8 do 10 dnevih pa ga moramo prečistiti z želatino, 8 do 12 gramov na hektoliter. Vino potem izgubi slabo barvo in okus. Ko se vino po 18 do 20 dnevih prečisti, ga pretočimo v zdrav sod.

Tako bomo imeli res zdravo in okusno vino bodisi lanskega, kakor tudi letošnjega prideleka.

Komunisti vedo, da so v ogromni manjšini. Zato se morejo uveljaviti samo z umori in najhujšim nasiljem.

† Andrej Šef

V Delavskem domu je v torek traj umrl g. Andrej Šef. Dočakal je visoko starost: 10. oktobra bi bil dopolnil svoje 93. leto življenja. Bil je ves čas zdrav, le zadnja dva dni je ležal v postelji. Pokojni je bil markantna oseba, finega obnašanja in plemenitega značaja. Rodil se je v Kapeli v Slov. goricah. Njegov oče je bil šolski upravitelj. Šele 7 let starega je oče poslal k benediktincem v Admont, kjer je začel obiskovati ljudsko šolo in kjer je tri leta deloval pri deškem pevskem zboru. Ze kot majhen deček je očaral vse s svojim petjem. Po končani ljudski šoli je prišel v Maribor v gimnazij, kjer je bil sošolec pokojnega kardinala Jakoba Missia. Na pokojnega kardinala je imel Andrej Šef najlepše spomine. Ostal je z njim vedno v prijateljskem stiku in ga je večkrat obiskoval kot ljubljanskega škofa, tako tudi pozneje kot goriškega metropolita in kardinala.

Naš Andrej se je pozneje posvetil trgovskemu stanu. Izučil se je v Ljutomeru in v Radgoni. Tu se je poročil, pa mu je žena kmalu umrla in ostal je vdovec nad 60 let. Svojo trgovino je imel delj časa v Gradcu in nad 25 let na Dunaju. Pridobil si je lepo premoženje. Poleg tega pa je po svojem polbratu podedoval nad milijon kron. Toda vse to premoženje je izgubil v prvi svetovni vojni. Po ženini smrti mu je gospodinjila sestra, ki pa je leta 1920, umrla.

Pokojni Andrej je bil dober glasbenik. Osnovne pojme o glasbi je dobil pri svojem očetu, ki je bil spreten organist in pevovodja v Gradcu je obiskoval glasbeno šolo, kjer ga je vzdrževal kardinal Missia kot dvorni kaplan. Andrej je bil izvrsten in iskani tenorist. Najraje je pel na novih mašah, kamor so ga na vse strani vabili. Tako je imel čast, da je pel tudi pri novi maši dr. Antona Korošca, ki se je tega hvaležno spominjal in mu je pošiljal do svoje smrti mesečno podporo.

Pokojni Andrej je bil iz globoko verne družine in je tudi sam ohranil in kazal povsod svoje versko prepričanje. Njegova mati je bila tretjerednica in je svojega sina peljala, ko je bil 16 let star, k frančiškankam k Sv. Trojici v Slov. goricah, kjer je bil sprejet tudi on v tretji red sv. Frančiška. Zgodilo se je to 15. avgusta 1865. V tretjem redu je bil torej polnih 77 let. To je najbrž edinstven slučaj med slovenskimi tretjeredniki. Lanske leto je obhajal železne redovne obljube. Pokojni je imel vedno železno zaupanje v »Boga. Pogreb bo v četrtek popoldne ob 3 z Zal. Naj v miru počiva!

Naročajte »Slovenca«!

Nekaj programa II. letnika Slovenčeve knjižnice:

Pridržujemo si pravico menjati vrstni red knjig in radi eventualnih zaprek nadomestiti kako knjigo z drugo.

Jalen: Bobri. I. del »Sam«. Izvirna povest.
Perri: Neznani učenec. Roman iz Kristusovih časov.
Kallas: Maščevanje svete reke. Povest velike finske pisateljice.
Ljeskov: Začarani romar. Roman slavnega ruskega klasika.
Vesela dom igre, zabave in čarovnije v družini.
Zane Grey: Jezdec skratke kadulje.
Haggard: Roža sveta. Roman iz križarskih vojsk.
Vovk: Naš Buček. Zivljenje vaskeske poredeže. Izvirno.
Hey: Pota in zapreke. Ljubezenski roman mladega iznajditelja.
Baar: Golobček.
Fogazzaro: Pesnikova skrivnost. Najlepše delo italijanske klasike.
Backmoore: Lorna Doon. Povest ljubezni in sovraštva.

Jalen: Bobri. II. del »Red«. Zagorčnov: Ljubezen kraljične Solije. Roman iz bolgarske zgodovine.
Lagerlöf: Dekle z Močevja. Zaklad gospoda Arneja. Ptička.
Mallot: Brez doma. Svetovna mladinska povest.
Henry Bordeaux: Srce in kri.
Radziewiczowa: Devajša.
Jesenski: Demokrit. Slovenski humorističen roman.
Nicodemi: Postruška. Svetovna znana povest italijanske pisateljice.
Tomažič: Pohorske pravlice.
Dante: Divina komedija.
Za nagrado naročnikom II. letnika:
Levstik: Martin Krpan. Z ilustracijami L. Perka. Nad 70 celostраниh ilustracij.
Wren: Trije bratje. Roman poguma in požrtvovalnosti.

Naročite najlepšo zbirko knjig še danes pri UPRAVI SLOVENEČVE KNJIŽNICE KOPITARJEVA 6 LJUBLJANA

Vsaka knjiga stane le 6 lir. V polplatno vezane knjige so za naroč. po 13 lir, v celo platno 20 lir.

Vsaki naročnik bo dobil 2 lepi knjigi za nagrado, kakor tudi »Sloven. koledar« po ugodnostni ceni

Do 1. novembra t. l. bomo sprejemali naročila na najboljše zbirke knjig!

v Ljudski knjigarni - v po družnici na Miklošičevi c. 5 ali pa pri naših zastopnikih

pozni let, ko se je v slutnji smrti povrnila povsem v božje naročje. Tako je lepo označil posamezne Negrine faze razvoja, najprej njene prve dobe, ko je iskala svoj navdih v socialnih motivih, večkrat grozeče nastopajoča proti Bogu, dalje kako je preko ljubezni do matere prišla v opevanje materinstva kot takega, odloč pa v individualno rast duše, kakor se kaže v njeni zadnji dobi, ko je vsa prežeta religioznosti in človečanstva. Svoje predavanje je strnil v tri oznake poezije Ade Negri, namreč v pesnico — človečanstva, materinstva in religioznosti. V teh oznakah je obsežna vsa njena poezija, o kateri je Benedetto Croce mnenja (Libro di Mara), da je najlepša italijanska knjiga, o celotnem njenem pesniškem delu pa je neki francoski kritik izrekel sodbo, da spada med dve tri največje svetovne pesnike sedanjega časa. In s to laskavo označbo tujeje kritika, je prof. Damiani zaključil svoje predavanje, ki je bilo deležno obilnega priznanja, kakršnega je tudi zaslužilo.

Univ. prof. C. Potočnik: Ascetika

Dr. Ciril Potočnik, Ascetika. Ljubljana 1942. Str. 304.

Bogoslovna Akademija v Ljubljani je izdala kot 15. knjigo svojih del Ascetiko vseuč. profesorja in bivšega semeniškega spiritala dr. Cirila Potočnika. Danes knjigo samo naznanjamo.

Po uvodnih pojasnilih govori avtor pregledno in jasno v prvem delu o splošnih načelih ascetike: o bistvu krščanske popolnosti, o dolžnosti, prizadevanju in znanju, o splošnih sredstvih za doseg popolnosti, o ovirah krščanske popolnosti in o razločevanju duhov. Drugi del knjige obravnava stopnjo duhovnega življenja: stopnjo začetnikov, stopnjo napredujočih in stopnjo popolnih. Dalje časa se pomudi avtor v knjigi pri stvarih, ki so za našo

dobo posebno važne, tako n. pr. pri nauku o duhovnem vodstvu, o premišljevanju, o pokori, o božjih krepostih. Pri vsem obravnavanju snovi je praktičen.

Prof. dr. Potočnik nam je s svojo Ascetiko oskrbel knjigo, ki jo vprav današnji čas tako potrebuje. Zadnja leta so nam dosti jasno pokazala, kako prerodi v pristnem katoliškem duhu, globoko in trajno, samo tiista akcija, ki najprej, pred vsem drugim, duhovno prerodi; duhovno prerodi nosilec akcije in potem druge, ki jih po nosilcih akcija zajame. Za širjenje nadnaravnega božjega kraljestva je treba nadnaravno zgrajenih ljudi. Akcija, ki bi drugače ravnala, bi katoliško življenje bolj rušila kot pa ga gradila, pa naj bi na zunaj še tako mogočno nastopala. Profesorju Tomcu je bila ta resnica jasna od vsega začetka njegovega preroditvenega dela. Ljudi, po katerih je hotel delati, je najprej rad navajal k dobri molitvi (poslušalci se je pri tem posebno episa sv. Alfonza Liguorija o molitvi); poudarjal je važnost stalnega spovednika; vodil je k pogojetnem sv. obhajilu; navajal je k duhovnemu branju, skrbel je za večkratne duhovne obnove in letne duhovne vaje; skratka: zahteval je najprej duhovno prerodenje, intenzivno in urejeno duhovno življenje. To je brez dvoma zadnja skrivnost Tomčevega uspeha. Tako bo morala vsaka akcija, ki bo hotela uspeti, zahtevati pred vsem drugim intenzivno in urejeno duhovno življenje. Takega duhovnega življenja pa ni brez duhovnega vodstva. Vsako območje zahteva učitelja; še več bolj zamolano območje duhovnega življenja. In tu je mesto Ascetike: pomagala naj bi voditi duhovno življenje. V prid bo duhovnikom, za njihovo lastno duhovno življenje in vodstvo drugih. V prid bo pa tudi laikom: poleg duhovnega voditelja jim bo kazala poti in sredstva k vedno višjemu duhovnemu življenju in po njem k vedno uspešnejši akciji. Dr. Karel Truhlar.

Droblne novice

Brezplačna zdravniška služba zdravstvene kolone

Visoki komisariat obvešča prebivalstvo, da bo splošna zdravstvena avtokolona vršila brezplačno zdravniško službo v mesecu oktobru v zavodu Lichtenturn, Ambrožev trg.

Kakor je znano, ima zdravstvena avtokolona zobozdravniški, očesni, rentgenski, interni oddelek, oddelek za otroške bolezni ter c. d. delek za bolezni y ušesu, nosu in grlu.

Zdravljenja potrebni se lahko prijavijo na omenjenem mestu vse dni v mesecu oktobru, iz-
vzemši ob nedeljah, od 8 do 12 in od 15.30 do 17.30.

Koledar

Četrtek, 1. oktobra: Remigij, škof; Maksima, mučenica; Platon, mučenec; Sever, spoznavalec; Janez iz Dukle, spoznavalec.

Petek, 2. oktobra: Angeli varuhi; Leodegar, škof in mučenec; Teofil, spoznavalec; Eleuterij, mučenec. — 1. petek.

Lunina sprememba: zadnji krajec: 2. oktobra ob 11.27. Herschel napoveduje deževno vreme.

Osebnosti

— Diplomirani so bili na pravni fakulteti Kr. univerze v Ljubljani gg.: Stojan Cigoj, Marijan Hočevar in Maks Petelinšek, vsi iz Ljubljane. Čestitamo!

Novi grobovi

+ V ljubljanski bolnišnici je umrl v torek jutrajšč. Franciška Igluš iz Ponikev pri Dobropolju. Pokojnica je bila hčerka pred nekaj leti umrlega šolskega upravitelja pri Sv. Trojici nad Moravcem g. Kornelija Igluš. Pogreb blage pokojnice bo danes ob 4 z Zaj k Sv. Križu. R. L. P.

+ V Ljubljani je umrl gospod Anton Zganjar, spovednik drž. žel. v p. Doživel je 65 let. Naj v miru počiva! Zaljubljen naš skromni sožalje!

+ V Ljubljani je umrla v 80. letu starosti gospa Marija Pauer, vdova po pekovskem mojstru. Pogreb bo v četrtek, 1. oktobra ob 5 popoldne z Zaj, kapele sv. Nikolaja, na pokopališču k Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljen naš skromni sožalje!

V zbirki „Naša knjiga“ je izšel prelep roman mladega slovenskega pisatelja Stanka Kocipra

GORIČANEC

370 str. Umetniško opremljen in vezan v celo platno L 60.—. Če ga hočete dobiti ceneje se naročite na II. po letje „Naše knjige“. Razen Goričane izidejo do konca leta še tri knjige:

Salvaneschi: PAGANINI-CHOPIN

Dickens: DORRITOVA NAJMLAJŠA I-II

Naročnina za vse štiri knjige je L 168.— in se tudi lahko plača v 4 obrokih po L 42.—.

Založba „Naše knjige“

LJUDSKA KNJIGARNA v Ljubljani

Pred Škofijo 5 — Miklošičeva cesta 5

— Opozorilo kmetovalcem! Obveščajo se kmetovalci, zlasti oni, ki vsled ujm nimajo dovoljno lastnega semena pšenice, da bosta Gospodarska zveza in Kmetijska družba razdeljevali semensko pšenico, dokler zaloga traja. Glede pogojev in ugotovitve potrebne količine se naj kmetovalci obrnejo direktno ali pa preko svojih združenj oz. občin na zgoraj imenovani združenja. Prijave so nujne, ker je že seme na poti!

— Advokatski sindikat v Ljubljani je bil s strani nemškega selitvenega pooblaščenca za Ljubljansko pokrajino obveščen, da je prenešati v zvezi z izseljeniško akcijo v Nemčijo tudi vse testamentne, ki so jih nemški izseljenci dali v shrambo pri svojih svojčasnih zastopnikih-advokatih. Hkratu je naprosil pooblaščenca Advokatski sindikat, da povabi vse svoje člane, da sporoče sindikatu imena vseh nemških izseljencev, ki so dali take listine v hrambo tukaj, advokatom in doslej teh listin še niso dvignili. Imena teh nemških izseljencev bo sindikat sporočil selitvenemu pooblaščenca.

— Privatna dvorazredna trgovska šola Zbornice za trgovino in industrijo, Gregoričeva ulica šte. 27 (Trgovski dom, poleg Vis. komisariata), vpisuje vsak dan dopolne.

— Ne bodimo preveč občutljivi! Humoresko »Abstinent« je nekdo razumel kot ost proti abstinentnemu gibanju. To pa nikakor ne drži in tudi ni bil tak namen.

— Drž. delovodska šola na tehniški srednji

Gospodična Pavla

V spomin ob njeni smrti.

Pod tem imenom jo je poznalo vse naše drago Podgorje. V lepi cerkijanski fari, pod ljubim, zelenim Krvavcem, nisi našel človeka, ki bi ne poznal gospodične Pavle. Od navednega pravača do zrelih mož in žena, vsi prav vsi so s spoštovanjem izrekli njeno ime.

Sedaj so se zaprle njene oči v večni sen. In ona mirno spi, ona sladko spi in se nič več ne prebudi.

Gospodična Pavla Krušič je živela sedaj že nekaj let kot upokojena učiteljica v Ljubljani. Njeno prvo učiteljsko mesto je bilo na Koroskem. Sedem let je vzgajala tam mladino. Potem je prišla v Cerklje na Gorenjskem. Tukaj je vodila cerkijanski rod polnih 35 let. 42 let je živela kot vzgojiteljica med mladino. Pa je bila tako navezana s srcem in z dušo na mladi rod, da so se ji potem kot upokojenki, vsako leto solzile dobre oči, ko je v začetku šolskega leta gledala, kako peljemo otroke k začetni šolski sv. maši. Pa tudi tedaj, ko so se zaprla za njo vrata šolskih sob, ni mirovala. Neutrudljivo, marljivo kot čebela je delovala med mladimi dekleti in vzorno vodila gospodične tečaje tudi izven cerkijanske fars vse dotlej, ko se je poslovila od teh ponosnih vasi. V beli Ljubljani je sedaj živela, a srce ji je ostalo pri njih, ki jim je dala vse, kar je imela. Vse svoje moči, vso svojo ljubezen, vso neizčrpno dobroto — vse je poklanjala cerkijanski mladini leto za letom. Pa je doraščal ta mladi rod v krepke fante in cvetoča dekleta in v vsaki sili je našel pot v prijazni dom gospodične Pavle. O. kolikokrat so žuljave roke žena in mož pritisnile na ključko njenih vrat in nikoli zastoni. Njeno dobro srce je čutilo z vsakim in vsakemu pomagalo.

šoli v Ljubljani bo za šolsko leto 1942/43 sprejemala nove učence za prve letnike vseh oddelkov in sicer za gradbeni, strojni mojstrski, elektroinstalaterski in mizarjski mojstrski oddelke. Na gradbeni oddelke se sprejemajo zidarji, tesarji in kamnoseški pomočniki, na strojni mojstrski ključavničarski, mehaniški in kovaški pomočniki ter pomočniki sorodnih strok; elektroinstalaterski oddelke je pristopen izučenim elektrotehnikom, elektroinstalaterjem ter elektromonterjem, mizarjski mojstrski oddelke pa pomočnikom stavbnega in pohištvenega mizarstva. Prijave za sprejem se bodo sprejemale v petek, dne 2. oktobra od 8 do 11. K vpisu potrebna izpričevala in dokumenti so razvidni iz objave v stranski šolski veži (Gorupova ulica št. 10).

— Barometer visok, termometer nizek. Michaelov dan v torek je bil jesensko lep in topel. Brez dežja tudi ponoči. Noč je bila čudovito lepa in zvezdnata. V sredo jutraj je nad Barjem valovila gosta megla prav pri tleh. Znak, da bo lepo vreme ostalo. V torek je bila dnevna temperatura še kaj visoka. Termometer je pokazal +21,3° C, nekoliko višje kot prejšnji dan. Jutranja temperatura je pa v septembru drugič padla pod +10° C. Zaznamovan je bil 18. septembra jutranji minimum z +9°, v sredo, zadnji dan septembra, pa je bilo celo samo +6,6° C. Jutro je bilo zelo hladno. Zračni tlak narašča. Barometer je v sredo jutraj dosegel 767,8 mm. Ima tendenco dvigovanja.

— Uro prodal za 430 lire. Neki Slanko Bitten, ki je bil poprej v mestni službi, a je zašel v slabo družino, tako da je bil že nad 80krat kaznovan zaradi različnih deliktov, je doma na materinem stanovanju odnesel nekatere stvari, ki so bile last odtodnega brata. Stvari je prodal ljudem za bagatele. Tako je prodal nikelnasto uro za 430 lire. Odnesele je tudi zažka, da bi ga prodal, a je bil zasačen. Pred senatom je bil zaradi vseh malenkosti obsojen na 6 mesecev strogega zapora.

— Razprava o ukradeni masti in navijanju cen. Kazenski sodnik-podnelec na okrožnem sodišču v Ljubljani je v ponedeljek razpravljal o zadevi, v kateri je šlo kar za 3 delikte. Neki cunjar Jože je odnesel konec aprila iz Pokrajinskega dečjega doma večjo množico masti. Tam na Sv. Petra cesti je 20 kg te masti prodal samemu delavcu Tonetu Z. in njegovi sestri, zasebnici Milki Z. Tone Z. je nato od te masti prodal 10 kg po 120 lir kg trgovcu Romanu. Državni tožilec je sedaj vse tri obtožil raznih deliktov. Toneta in Milko Z. zaradi prestopka nakupa ukradene masti in zaradi prestopka po členu 6 uredb Visokega komisarija od 15. julija 1941, da sta prekomerno nakupila racionirano življenjsko potrebščino, ko sta prejela za mast živilsko izkaznico. Toneta Z. nato še zaradi prestopka po členu 7 uredb o cenah od 13. marca 1941, ker je prodal mast trgovcu Romanu po mnogo višji ceni, kakor je bila maksimirana, ko je maja letos bila maksimirana cena za mast 17,60 lir kg. Naposled trgovca Romana zaradi nakupa racionirane življenjske potrebščine v smislu čl. 6 uredb Visokega komisarija od 15. julija 1941. Obtoženci so v glavnem priznali očitana jim dejanja. Bili so obsojeni v emislu obtožbe: Tone Z., samski 56 letni delavec, na 15 dni zapora in 100 lir denarne kazni, Milka Z. na 10 dni zapora in trgovca Roman na 7 dni zapora in 100 lir denarne kazni, ker je mast kupil po verižniški ceni.

Ljubljana

Oktohrske rože

Tudi letos bodo zadetle. Njej, ki jo kličemo v litaniji »Roža skrivnostna, prosi za nasle In ob oltarju Male Terezije 3. oktobra, ko praznujemo njen god.

S polno dušo, polnim srcem pohitimo tudi letos na Selo, da jo ob godu počastimo, pozdravimo in poprosimo. Že na predvečer praznika sv. Male Terezije, to je v petek popoldne, bo v karmeličanski cerkvi na Selo, Ljubljana-Moste, ob 5 pridiga. Govoril bo g. kanonik Ivan Gogala. Po govoru blagoslov rož in pete litanije Matere božje. V soboto, 3. okt. na praznik sv. Terezije Deteta Jezusa bo ob 6 slovesna sv. maša. Nato od 7 do 11 vsake pol ure tih sv. maša. Popoldne ob 5 pridiga g. župnik Špental. Nato blagoslov rož in pete litanije. Na praznik sv. Male Terezije prejmejo v karmeličanski cerkvi na Selo popolni odpustek vsi, ki obiščejo cerkev, molijo po namenu sv. očeta in prejmejo sv. zakramente. Ta privilegij je dala sv. stolica karmeličanski cerkvi. — Pridite počastiti sv. Malo Cvetko!

1 Danes, v četrtek, so po vseh cerkvah molitvene ure z nagovori kot priprava na obhajanje zadostilne pobožnosti deveterih prvih petkov.

In sedaj so roke, ki so delile dobroto, trde in mrzle. Oklepajo se Njega, ki je poln ljubezni in modrosti vodil vsa njena pota, usmerjal vse njeno življenje.

Počivaj mirno, gospodična Pavla! Nečeto ust se bo tam v Cerkljah zganilo v tih molitev, ko bodo zvedeli, da si se poslovila od nas. Mogoče bo dobra roka prižgala na lepem cerkijanskem pokopališču drobno lučko v tvoj spomin. Tih bodo polzele solze po izmučenih licih deklet in žena, ko bo prišel do njih glas, da te ni več. Ti pa boš mirno spala na nivi božji, uživala pri Gospodu plačilo in živela v neizbrisnem spominu na nas vseh, ki smo te spoštovali in ljubili.

Zofka Vivodova.

† Franc in Mara Kocjančič

Belgrajska slovenska kolonija je izgubila dva ugledna in priljubljena člana. Umrla sta upokojeni višji železniški uradnik in prokurist tovarne za lepenko v Breznem nad Mariborom g. Franc Kocjančič in njegova soproga gospa Mara, roj. Perhavec, ki sta nedavno srečno prebolela malarijo, potem pa dobila grizo. Tej boleznici je gospa Mara podlegla 14. septembra, šest dni nato pa njen soprog. Starejši njun sin, ki je zaposlen v neki tovarni izven Belgrada, ni mogel priti na pogreb matere, prišel pa je na pogreb očeta.

Franc Kocjančič je bil doma iz Gradiscute pri Goriziji, dolga leta je bil železniški uradnik na Carsu, kjer se je seznanil s svojo soprogo Maro iz ugledne in znane rodbine Perhavec, po vojni pa se je naselil v Mariboru. Povsod, kjer sta živela, sta bila zakonca znana in žislana po svojem lepem značaju, po poštenosti, dobrosrčnosti in zavednosti. Bodi obema obrnjen časten spomin, svojem pa izraženo iskreno sožalje!

1 Važno opozorilo davčne uprave za mesto Ljubljana ravnanstvom drž. srednjih in meščanskih šol ter staršem otrok teh šol glede pravičnega plačevanja šolnin z ozirom na naredbo Visokega komisarija za Ljubljansko pokrajino z dne 20. okt. 1941, št. 131. Službeni list kos 86, stran 611—613. Prizadej se opozarjajo, da se v taksem zakonu bivše Jugoslavije, ki je še danes v veljavi, navedene takse v dinarski veljavi preračunajo po tečaju Lir 0,40 za Din 1.—, ne pa Lir 1,38 za Din 1.—. Torej velja za šolnino po tar. post. 318 a taksa, zak. isto. N. pr., če znaša davek na leto 304.— do 380.— lir, znaša šolnina za I. skupino 40 lir, za II. skupino 30 lir in ne 38. odn. 28,50. Pri tem se pa izrecno opozarja, da se osnove za preračun taksa računajo po tečaju Lir 38.— za din 100.—.

1 Prevziveni g. škof dr. Gregorij Rožman je obiskal Gorjupovo razstavo. Zivo se je zanimal za razstavljenela dela in si dolgo časa ogledoval umetnine. Dal je priznanje trudopolnemu in naprednemu delu ne samo s svojim cenjenim obiskom, ampak tudi z odkupom. Ljubitelji umetnosti, nudi se vam lepa prilika, da si preskrbite umetnino stalne vrednosti. Ne odlašajte z odkupi, odločite se pravočasno, dokler je razstava še odprta. Razstava je odprta dnevno od 9 do 18 nepretrgoma.

1 Dolenjska vase pri Obersnelu. Vsem, ki se zanimajo za slikarsko razstavo »Dolenjska vase«, sporočamo, da si jo bomo mogli ogledati od 1. oktobra dalje vsak dan od devetih popoldne do šestih zvečer. Na razstavnem prostoru bo slikar g. Šušteršič sam vsakomur na razpolago s pojasnili in morebitno potrebno razlago.

1 GOSPODJE, POZOR! Klobučarna »Pajke« Vam strokovnjaško očisti, preoblikuje in prebarva vse vrste klobukov po nizkih cenah. Lastna delavnica. Se priporoča Rudolf Pajk, Sv. Petra cesta 38.

1 Fantovska Marijina kongregacija v Šiški bo imela na prvi petek, 2. oktobra, ob pol 8 v kapeli sprejem kandidatov in članov z recitirano sv. mašo in skupnim sv. obhajilom.

1 Šolska kongregacija za gospo opozarja svoje članice na redni sestanek, ki bo v petek, dne 2. okt. ob petih popoldne v družbeni kapeli. Odbor.

1 Euharistična tridnevnična pri oo. frančiškanih. Tudi letos bo pred praznikom sv. Frančiška v frančiškanski cerkvi slovesna tridnevnična za obletnico dnevnice izpostavitve presv. Rešnjega Telesa. Letos obhajamo že trinajsto obletnico te plodnosne pobožnosti v frančiškanski cerkvi. Tridnevnična se bo začela danes, v četrtek zvečer ob 6 s sv. rožnim vencom, nato bo vsak večer pridiga. Nato litanije in blagoslov. Pri tridnevnični bomo po želji prevzvišenega vpeljali skupno zbornico molitev po predpisih škofijstva. Jutraj bo vsako jutro sv. maša ob 6 s petjem in blagoslovom. Sklep bo v nedeljo zvečer ob 6. Vse govore med tridnevnično bo imel p. Odilo. Predmet govorov bo: prvi večer: Jezik oltarjev; drugi večer: Pri odprtihi vratih; tretji večer: Kraljevo duhovništvo. V nedeljo zvečer pri sklepu: Katoliška akcija in liturgija. — Verniki vabljene!

1 Stanovanjske odpovedi v septembru. Okrajno sodišče je v letošnjem septembru zaznamovalo vsega 40 odpovedi raznih najetih stanovanj in lokalo, ko jih je bilo lani septembra 125. Letos pride splošno na vsaki drugi dan kaka odpoved, največ jih je bilo nekatere dneve po 4, ko jih je bilo lani kak dan po 9 in 10. Razlogi za odpoved so običajni, kakor so bili v navadi druge mesece, tako večmesečno neplačevanje najemnine in sorodniki. Vsega je bilo letos pri okrajnem sodišču podanih 575 stanovanjskih odpovedi, ko jih je bilo lani 988. Uredba o zaščiti stanovanjskih najemnikov je veljavna še prihodnji mesec.

1 Živilski trg. Zadnja sredi v mesecu. Temu primeren promet na živilskem trgu. Uvoz grozda se je zadnje dneve reducirail. Na trgu ga je bilo zato nekoliko manj na prodaj, kakor ga je bilo n. pr. preteklo soboto. Prišla je na trg večja pošiljka lepega, suhega gorizjskega česnja, ki je bil po 9,30 lir kilogram. Gospodinje so ga rade kupovale. Na izbiri je bilo obilo razne zelene paprike, ko gre počasi sezona za njo h kraju. Na trgu je bilo naprodaj mnogo domačega kislega zelja zeljenjega pridelka, ki je bilo po 4 lire kg. Lepe jedilne buče so pokazale, da jih znajo naši vrtnarji umno gojiti. Mnogo je bilo naprodaj lepega ohrovtu. Tudi nekaj zeljnatih glav je bilo na trgu. Razne zelenjave je bilo dovolj. Pravijo, da je bil torek zelo ugoden za nabiranje gob. Mnogo jurčkov so nabirale prinesle do kontrole črte, kjer so jih hitro nekateri ljudje pokupili. Na trgu ni bilo jurčkov.

1 Ljubljanski kvartet bo izvajal na svojem koncertu v ponedeljek, 5. t. m. med drugim tudi Beethovnov Godalni kvartet opus 59, št. 1, v F-duru. To delo je napisal nesmrtni mojster leta 1806, ter ga posvetil takratnemu ruskemu poslaniku na Dunaju, knezu Razumovskemu, ki je bil velik prijatelj komorne igre in tudi sam sodeloval kot drugi violonist v kvartetni igri. Poleg Beethovna bodo izvajali tudi Dvořakov Kvartet v d-molu, opus 35, in Lhotkov Koncert za godalni kvartet. Začetek koncerta je točno ob pol 7 v ponedeljek, 5. t. m. v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

1 Stenografski in strojepisni tečaji — dnevi in večerni — začetaški in nadaljevalni, odobreni od šolske oblasti, se prične v začetku oktobra. Slovenska, hrvaška, italijanska in nemška stenografija. Učnina zmerna. Posebni tečaj za stroje-pisje, knjigovodstvo in tuje jezike. Zahtevajte pred vpisom nove podrobne prospekte v pisarni ravnanstva: Trgovski učni zavod, Ljubljana, Kongresni trg 2.

1 Jezikovni tečaj raznih modernih jezikov — dnevi in večerni — se prične začetkom oktobra. Začetni, nadaljevalni in konverzacijski tečaj. Poučujejo priznani strokovnjaki in prvovrstni praktiki. Na željo pouk v trg. korespondenčni. Posebni tečaj za stenografijo, knjigovodstvo, stroje-pisje itd. Tečaj so priznani od šolske oblasti. Učna metoda je lahko uveljavljena in uspešna. Učnina zmerna. Zahtevajte nove prospekte: Trgovski učni zavod, Ljubljana, Kongresni trg 2.

1 Ne izročajte nikomur živilskih nakaznic, čeprav s seboj prineseš še tako tiskovine z željo, da bi jih izpolnili. Mestni preskrbovalni urad nikogar ne pošilja po živilske nakaznice in mesarske knjižice, temveč samo dostavlja živilske nakaznice ter so vsi dostavljalec mestnega preskrbovalnega urada že s tem dosti legitimirani, da prišeto živilske nakaznice. Samo tem vrnite živilske nakaznice, ki jih niste upravičeni obdržati, vendar pa to vedno vpišite v potrdilo za sprejete živilske nakaznice in podpisite s svojim imenom. Če bi pa kdo kljub temu zahteval živilske nakaznice od vas, ga takoj legitimirajte in izročite policiji. Tudi vsak tak poskus naznanite brez odlaganja takoj mestnemu preskrbovalnemu uradu v Mestnem domu.

1 Seznam davčnih osnov raznih trgovin in raznih industrijskih podjetij ter za davčne zavezanec pridobine po čl. 53 a, ki jim je davčni odbor ugotovil davčno osnovo, bodo do včetrtega 13. oktobra razgrnjeni med uradnimi uradi v sobi št. 19 mestnega odpravnika v III. nadstropju magistratne hiše nad vodnjakom.

1 Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofor« učni zavode v Ljubljani, Domobrnska cesta 15, za enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši vsak dan dopoldne med 8 in 12 in popoldne med 3 in 6 v pisarni ravnanstva ter traja do 5. oktobra. Tega dne se prične redni pouk. Sprejemni pogoji: dovršeni štirje razredi meščanske ali srednje šole. — Dijaki(inje) z nižjo predizobrazbo se sprejemajo v posebni oddelek. Podrobne informacije in brezplačni prospekti na razpolago pri vodstvu.

1 Prvi kostanj na trgu. Na Vodnikovem trgu je v sredo prodajala neka branjevka prvi kostanj, uvožen iz Italije. Bil je po 9,40 lir kilogram. Tudi na Golovcu in po rožniških gozdovih so že začeli nabirati ali bolje tresti domači kostanji, ki je letos dobro obrodil in ga je zelo mnogo. Ta kostanj pa še ni popolnoma dozorel. Je lep in debel, toda še nekoliko zelen. Ljudje pa so začeli pregledati iskati ta kostanj. Počakati je treba vsaj še kaka dva tedna, pa bi kostanj ob sedanjem lepem vremenu lepo in popolno dozorel. Kostani posebno nabira mladina.

Šolske vesti

8 Na drž. klasični gimnazijli bo vpisovanje v tem redu: a) za prvoselec 2. oktobra od 2 do 12 in od 13 do 17 v ravnanstveni pisarni v Nunki ulici; b) za lanske učence zavoda 3. oktobra, in sicer od 8 do 12 za razrede V. do VIII., od 13 do 18 za razrede II. do IV. v učilniški mešč. šoli v Nunki ulici; c) za samoučneke in učence s tujih zavodov 5. oktobra od 8 do 12 in od 13 do 17 v ravnanstveni pisarni. Vse podrobnosti so razvidne na oglasni deski uršulnske meščanske šole v Nunki ulici. Vpišejo se lahko (po svoji) tudi učenci, ki so internirani v kraljevini. — Ravnanstvo.

8 Gospospisna šola »Kuduzak« v Ljubljani ima vpisovanje za šolsko leto 1942-43. I. in 2. oktobra od 19 do 12 v gimnazijli, Zaloska cesta, pritišje oesno.

8 Dekliška meščanska šola v Ljubljani. Vpisovanje učence za šolsko leto 1942-43 se vrši v šoli na Gradcu, Čopova c. 5, dne 2. a. in 4. oktobra od 8 do 12. Za vpis so potrebne sledeče listine: zadnje šolsko spričevalo, davčno potrdilo in prijava, konvencija s koškom za 2 liri. Novinke naj prinesejo tudi rojstni list oziroma družinsko knjižico in priložijo v spremstvu staršev. Podrobnosti so razvidne na šolski deski. — Upraviteljstvo.

8 Na I. moski meščanski šoli v Ljubljani (Prule) bo vpisovanje učencev za šolsko leto 1942-43 v dneh 2. 3. in 4. oktobra od 8 do 12 v šoli na Gradcu, Čopova c. 5. Stari naj s pravčasno pripravo dostavijo potrdilo zaradi izpolnitve sončne, brez tega potrdila se ne morejo vpisati nobeni učenec. Učbeno spričevalo tega potrdila ne more nadomestiti. Poleg davčnega potrdila je treba predložiti še zadnje šolsko spričevalo, za vpis v I. razred pa poleg spričevala o dovršenem IV. razredu ljudske šole tudi rojstni list. Vse podrobnosti so razvidne iz objave v vezi šolskega posloja.

8 Na uršulnski gimnazijli je vpisovanje: 1. oktobra od 8 dalje za prvoselec v ravnanstveni pisarni, za stare učence pri razrednicah; 2. oktobra za učence z drugih šol. Vse predlože poleg spričevala tudi potrdilo o davkih. 3. oktobra imajo učence na šolskem hodniku dijaški semenj za knjige. Druge podrobnosti so razvidne na šolski tabli v samostanski veži.

8 Na uršulnski meščanski šoli je vpisovanje od 1. do 3. oktobra. Za meščansko šolo ni treba davčnega potrdila.

8 Na II. dekliški meščanski šoli v Ljubljani-Bežigrad bo vpisovanje 2., 3. in 5. oktobra od 9 do 13. — Vsa navodila so razvidna na šolski oglasni deski. — Upraviteljstvo.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Sobota, 3. okt. ob 17.30: »Večno mlada Saloma«. Osvobodna dramska predstava. Rest. Premierski. — Nedelja, 4. okt. ob 17.30: »Večno mlada Saloma«. Izven. — Opera: Četrtek, dne 1. okt. ob 17: »La Boheme«. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol. — Nedelja, 4. oktobra ob 18: »Boceac-cio«. Opera, Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

ROKODELSKI ODER. Zigonova drama »Kadar se utrga oblak« je bila z uspehom uprizorjena v dramskem gledališču, tudi na mnogih podeželskih odrih je žela veli kuseh. Rokodelski oder jo bo uprizoril kot prvo predstavo v sezoni, v nedeljo 4. oktobra ob 5. Vstopnice se dobe v Rokodelskem domu v društveni pisarni, Petrkova 12-1.

RADIO. Četrtek, 1. oktobra: 7.30 Pesmi in napavi 8. Napoved časa: poročila v italijanski — 12.30 Plošče 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Koncert kitarista Stanka Preka — 13. Napoved časa: poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.25 Izmenjalni koncert z Nemčijo — 14. Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijskega orkestra (vodi dirigent D. M. Siljanec: glasba za godalni orkester — 14.45 Poročila v slovenski — 17.15 Koncert — 19.30 Poročila v slovenski — 19.40 Pisana glasba — 20. Napoved časa: poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Voljaški pesmi — 20.45 Simfonični orkester vodi Carlo Maria Giulini — 21.30 Koncert radijskega orkestra (vodi dirigent D. M. Siljanec, sodeluje sopranistka Valerija Heybal; opera glasba) — 21.30 Koncert celista Attilia Ranzatija — 22.40 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočni službo imajo: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Viš, Tržaška c. 47.

POIZVEDOVANJA. Zubl sem 2 prazni aktivi od Sv. Petra do Dolenjske ceste. Najditelj se naproša, da ju odda v upravitelstvu »Slovenca«.

Iz Gorizije

Sreča v nesreči. Težak tovorni avto je vozil iz Predmeje, ki leži v občini Dol-Ottelza, v dolino les. Na nekem ovinku je odpovedalo krmilo, tovornik je zašel na rob ceste in se po pobočju prevrgel v grapo. K sreči je v strmi škarpi raslo močno drevo, ki je ustavilo prevrtni voz, ko je tresčil vanj. Avto se je razbil in razčesnil. Življenje si je pa rešila desetorica delavcev, ki so se peljali na naloženem tovorniku; odnesli so večinioma samo lažje poškodbe.

Iz Prekmurja

Regulacija Mure se nadaljuje. V delu je sedaj sektor Dokležovje—Ižakovci—Melinci. Delo opravljajo domačini. Vodstvo regulacije je v madžarskih rokah na obeh straneh Mure.

V Lendavi je bil pred kratkim na novo otvorjen porušen železni most na Muri, ki večje Medmurje s Prekmurjem. Ta most je sedaj edina prometna zveza med Prekmurjem in Medmurjem.

Duhovniške spremembe. Razpisani sta bptilnska in dobrovolniška fara, ker sta župnika gg. Vadovič Rudolf in Lejko Stefan upokojena. G. Vadovič je odšel v pokoj s 1. novembrom t. l. G. Lejko Stefan je pa resigniral. — Bivši soboški katehet g. Horvat Stefan je prestopil iz Sobote za kateheta v Beltince in Odrance. V Beltince je prestopil za kaplana g. Gregor Janez, dosedanji kaplan pri grofu S., dosedanji kaplan g. Fajdiga pa je bil premeščen na Madžarsko.

Z Gorenjskega

Prometna nezgoda. V Smartnem pri Litiji sta na ostrem cestnem ovinku pri pošti trčila skupaj neki tovorni avto in motorno kolo orožniškega višjega stražmojstra Franca

Nekaj za mlada srca

Mato in njegov pes

Mato je bil mlad švedski gorski vodnik in lovec na kožuharje. Samotno je živel v divjini Laponske. Sam je domoval, to se pravi, z njim je domoval še Bob, velikanski vprežni pes, ki je bil bolj volk kot udomačen tovariš. Kadar se je obletavalo listje, sta prišla Mato in Bob iz gozdov v mesto, da sta se preskrbela s potrebnimi za čez zimo. Nato sta spet izginila. Ko je pa sneg izginjal in je prišla pomlad, sta se spet pojavila, a zdaj s kožuharino. Poleti pa je Mato vodil tuje čez zanežene gorske grebene, ki jih ni nihče tako poznal kot on. Bob je bil zares njegov tihi družabnik, saj je doživljal s svojim gospodarjem vse nadloge in težave, ne da bi le količikaj godrnjal. Dokler je bil njegov gospodar pri njem, je Bob, ki mu je bil prav po pasje zvest, prenašal vsakršno trpljenje mirno in vdano, pa čeprav je moral v mrzli noči ležati na samem ledu. Čim je pa Matu grozila nevarnost, tedaj se je v njem zbudila volja kri in diaka se mu je naježila, pokazal je zobe in v obeh ee je zalesketal plamen krvoločne zveri.

Nekateri psi morejo biti vdani le enemu človeku, a Bobovo srce je bilo tako veliko kot njegovo telo, veliko dovolj, da je vzelo vase tudi Brito, ki se je bil Mato oženil z njo. Ko je prišel naslednjo pomlad fantiček, mali Matiček na svet, in je bilo treba zdaj varovati tri ljudi, je Bob tudi to nalogo vestno opravljal in je bil deležen ereče v koži.

Toda — Brita je zbolela in ni več ozdravela, in ko se je jeseni pojavil prvi sneg, so že padale snežinke na svežo gomilo pod smrekami, ki sta jo stražila skrušeni moški in velikanski, sivi volčjak.

Mato je nekako dopovedal psu, da ni treba več hoditi z njim, ko je nastavljal paeti ali vodil ljudi čez prelaze. Eden obeh tovarišev je moral ostati doma in varovati otroka, medtem ko je drugi vodil tuje, loviti živali in prinášati živce v koži.

Odtlej je Bob skozi okno gledal za Matom,

kako je izginil v gozdu, in ee je z globokim vzdihom ulegel nedaleč od Matička na tla. Če se je otrok zbudil ali začel stokati, je bila zmeraj pri njem mehka diaka, ki je mogel vanjo zagrebiti svoje prstke, in pa božanje toplega jezika v prvo tolažbo.

Nekega dne je bil hud snežni vihar, medtem ko je bil gorski vodnik daleč od svojega doma. Kot bi trenil, je bil gozd poln mlečnobelega snežne megle. S kompasom v roki je hitel Mato proti domu. Pa je le počasi prodiral skozi gozd in noč ga je prehitela. »Pa bodi,« si je mislil, »bo že Bob pazil na otroka in ga grel!« Ko se je zdnilo, se je vihar polegel in kmalu zatem je stopil Mato na jasno. Zažvižgal je. Sicer je Bob na žvižg ko nor planil k oknu, a zdaj ni bilo Boba ne ališati ne videti. Matu je začelo srce burno bti. Hripavo je klical pes in tekel h koži, ee zagnal v vrata, ki so pa bila — napol odprta.

Otrokova zibka je bila prazna. Rjuhe so bile vse marogaste od krvi in velike krvne luže so bile na tleh. Ko je oče ves v grozi, ko vkopan stal v koži, se je Bob priplazil izpod postelje. Njegov smrček je bil rdeč, in diaka na tilniku se mu je od krvi sprjemala. Ni pogledal svojega gospodarja, tudi se ni skušal priplaziti k njemu, ampak je nemo ležal z glavo pri tleh in je obračal pogled v stran.

Ko blisk je Mato razumel. Volk ostane pač volk! Lakota ga je premagala. Kričnil je, dvignil sekuro, zamahnil in razčlenil pasjo glavo na dvoje.

Tedaj se je od nekod za Bobovim truplom oglašilo tiho vkanje. Mato se je sklonil in je z drhtečimi rokami potegnil otroka izpod postelje. Fantkovo oblačilce je bilo razcefrano in poškropljeno s krvjo, a otrok sam je bil nepoškodovan. Ves zmeden ee je Mato ozrl okrog in je šele zdaj zagledal v kotu truplo velikanskega volka, čigar grlo je bilo pregriznjeno. Med zobmi je zver še zmeraj tiščala kos krvave pasje kože.

čudoviti svetovni tekač — pred 60 leti

V predzadnjem krogu je prehitel konja za 50 m in mu ušel daleč naprej.

Zdaj, ko toliko pišemo o čudovitem tekaču Švedu Haeggu, pa se neki listi spominjajo bajnega tekača Kärnerika, ki je bil rojen l. 1857. v Königsbergu in se je udeležil francosko-nemške vojne l. 1870. Nato je bil zidarski pomočnik. Medtem ko so se njegovi tovariši po končanem delu krepčali v kaki krčmi, pa je Kärnerik na nos na vrat tekel skozi ulice domov in je včasih teknoval s tramvajem s konjsko vprego, saj takrat še ni bilo

električnega tramvaja. Pri tem tekanju je odkril svojo vztrajnost, ki je kasneje zaradi nje tako zaslovel po svetu.

Prvikrat je nastopil javno leta 1876., in sicer v Berlinu, ko se je pomeril z angleškim poklicnim tekačem Stiefom. Cesar tega dne ni nihče pričakoval, se je uresničilo. Mladi zidarski pomočnik je tako prekosil angleškega tekača, da mu je bila izplačana nagrada 1000 mark, s čimer je bila njegova življenjska pot določena.

V kratki dobi je pobil vse, »kar mu je prišlo pod nožec, pa bodi, da je bil to domačin ali tujec. Spridlo Kärnerika ni bil nihče varen, tudi takrat ne, če so ga inozemske veličine izzvale, da je teknoval izven svoje domovine.

Leta 1881. je odšel v Halle, a nihče ni hotel z njim teknovali. Tako je prišlo nekemu podjetniku na misel, da bi Kärnerik teknoval z dirkalnim konjem. Ta slovit »match« se je vršil v ondoini vrtni restavraciji Freyberg, kjer so nalašč za to pripravili okroglo dirkališče z obodom 200 m. Dogovorjeno je bilo, da naj vsebuje teknovanje štiri-deset krogov (8000 m), in sicer je bil Kärnerik dan notranji krog. A kdo bi popisal začudenje obnista, ko je Kärnerik v predzadnjem krogu ušel konju in ga pobil s 50 metri odvisnega teka. A še več! Ko je počival pol ure, si je privoščil še to zabavo, da se je pojavil pred občinstvom še z dirkanjem 10 krogov. Premagani dirkalni konj se je imenoval »Tiger«.

Jabolka

Veje jablan so se žibile pod težo rdečih sadov, ki so kukali med zelenim listjem tako vabljivo, da so se vaški otročadi cedile slin, kadar je šla mimo Koširjevega vrta, saj tam so bila najlepša sadna drevesa.

Stari Košir, že ves upognjen, je z veseljem gledal svoje drevje, ki ga je tako vestno gojil, kot nihče v vasi. Nikomur ni dopuščal, da bi rezal drevje v pomladi ali škropil proti rji. Star je že bil, osem križev je že nosil, toda samo on se je smel ukvarjati s sadjem.

Minca, njegova brhka vnukinja, je prišla na vrt. Sedla je pod jablano, a stari Košir je ni niti opazil, tako je bil zaverovan v lepa jabolka.

»Dedek, kaj ne bi raje sedli in gledali jabolka?« je vprašala.

»A ti si, Minca? Saj te nisem niti videl, kdaj si prišla.« Sedel je kraj nje in začel pripovedovati:

»Veš, Minca, če tebe gledam, se mi zdi, da vidim svojo pokojno ženo, tvojo staro mater. Kot izrezana si. Tudi ona se mi je čudila, zakaj s tako skrbjo gojim sadno drevje. Toda bili so časi, ko nisimo imeli lepih jabolk, ne hrush, ne drugega sadja. Bil sem pobit, hodil sem na dnino s svojo materjo in delal z njo. Očeta je podrl konj in je umrl, nas pa je ostalo pet. Nekoč, ko sem bil na dnini pri Kranjčevih, ki so bili takrat bogati, sem si zaželel jabolko. Poleg njive je stala visoka jablana, polna žlahtnih sadov. Nisem mislil slabo, verjemi, toda tako me je objela želja ugrizniti samo v eno jabolko, da sem ga utrgal. Takrat pa je prišel pokojni Kranjc — Bog mu daj dobro — in mi izbil iz roke jabolko, da ee je zakotalilo po bregu v jarek. Gledal sem za njim kot za izgubljenim bogastvom.

»Torej tatu imamo na dnini, glej, pa nisem tega vedel, mi je pikro dejal. Prijel me je za vrat in me pošteno premikastil, da sem obležal na tleh. Ženske, ki so bile na njivi, so planile k njemu, češ, ali ga hočeš pobiti, on pa jih je nagnal nazaj, da jih to nič ne briga, da tatov ne bo redil. Moja mati je jokala in ko sem se zvečer počasi priplazil do doma, sem našel mater ob ognjišču vslo objokano. Zagotavljal sem ji, da nisem hotel krasti, da sem si zaželel eno samo jabolko. Toda mati je tarnala kar naprej, da je zredila tatu. Bolj kot od drugih, me je zadela ta beseda od matere. Takrat sem se odločil, da bom sam vzgajal jabolka, pa naj bo kakor koli. Vidiš, Minca, tu, kjer je zdaj vrt, je bila pušta zemlja, jaz sam sem prekopal vse, zasačil drevje, vsak hip sem porabil samo za to.

Nikoli je ne bolijo zobje

Neki zobozdravnik je v Stockholmu popravljaval neki dekletke zobe. Ko jo je vprašal, ali jo kaj boli, je deklica dejala, da ni imela še nikoli bolečin v zobeh in da tudi zdaj nič ne čuti. Zdravnik je z rentgenom pregledal njene zobe in je dognal, da so vsi njeni zobje brez živcev.

Zgodba o prerijskem lovcu

Na robu prerije, tik studenca, ki je bil obdan s hosto, si je Bill, lovec na bivole, postavil svoj šotor. Dobro je vedel, da je ta prostor jako nevaren, saj je bil ta kraj na lovski posesti Indijancev Siouxov, ki so ob tem času lova na bizone vznemirjali vso okolico. Vendar se Bill ni bal rdeče-

kožcev, saj je bil z vsemi sosednjimi plesemi v prijateljsstvu.

Zato je bil tem bolj presenečen, ko je nekoč zjutraj zagledal tri rdeče vojščake, ki so se s sovražnim namenom bližali njegovemu taborišču. Indijanci Liour so bili, ne da bi Bill o tem kaj vedel, izkopali bojno sekuro, kar je pomenilo, da jim je sovražen. A lovec ni obupal. Z bliskovito naglico

si je izmislil bojno zvijačo in ko so Indijanci menili, da so izsledili za grmovjem postavbo belega loveca, so ga obsuli z puščicami. A strelce so zadržale samo prazni euknjič zvitega loveca, ki ga je držal kvišku.

Čez čas je Bill spustil strahilico na tla. Dozdevalo ee je, kot da je lovec zadet. Indijanci so še nekaj oklevali, a ko se za grmovjem ni nič ganilo,

so zmagovito zakričali in stekli naprej. Nihče od njih ni pomislil na to, da bi imel orožje pripravljeno za obrambo. Medtem pa je Bill previdno pripravil laso, ki je že zažvižgal po ozračju.

Vrv je zajela vse tri vojščake. Lovec se je okoristil s kavbojsko zvijačo, ki je z njo mogel več nasprotnikov hkrati zaplesti v štreno. Preden so se Indijanci zavedeli, so zažutili vezi na rokav, a lovec je, lagodno kadež iz pipe, od-

vedel ujetnike na bližnjo postojanko, da jih izroči poveljstvu. Ker so bili ti tuji Indijanci najhbrrejši vojščaki plemena, je Bill z lahko dosegel, da mu je poglavar obljubil, da ga ne bodo nikoli več napadli, če jim izroči te tri talce. Tako se je vsa zgodba v korist lovecu mirno razrešila.

Koliko besed spregovorimo na dan?

Izračunali so, da spregovorimo vsak dan po 18.000 besed, kar je približno 50 do 60 tiskanih strani.

Govorica z rokami

Ko je vladal Jakob I., je prišel v London neki španski poslanec, ki je bil jako učen in se je pečal s tem, da bi iznašel govorico z rokami. Nekega dne je dejal kralju, da mu, žal, drugi učenjaki nič ne pomagajo. Tedaj mu je kralj odvrnil, da imajo v Aberdeenu na škotskem profesorja, ki se prav tako bavi s to uestnostjo. Takoj se je profesor odpravil na pot, čeprav mu je kralj povedal, da je pot 600 milj dolga. Kralj je moral to hočeš nočeš sporočiti tisti univerzi. Ta je bila jako v zadregi, saj je bil tisti profesor pravkar za dalj časa odpotoval. Ko so poslance slovesno sprejeli, so se

5 MINUT BOTANIKE

Juka in njena povest

Po vrtovih vidimo večkrat posajene juke; to so v družino lilij spadajoče rastline, po listih podobne bolj dracenam, le da so jukini listi modrikasti, z gostimi robovi in imajo navadno na koncu lista ostro bodico. Ko je rastlina dovolj stara, prične cveteti. V našem botaničnem vrtu cveto juke vsako leto.

Iz sredine požene rastlina 1 do 1 in pol metra dolgo steblo, ki nosi na vrhu veliko zvončastih, belih ali zelenkastobelih cvetov. Cvetovi so dvospolni in sestoje iz venca prašnikov in iz pesticev, na katerih imajo brazde posebnobrazdno jamico. Cvet nima nikake priprave, ki bi olajšala opravičev in bi morala rastlina izumreti, če bi narava ne poskrbela za njene potomce na drug zanimiv način.

Podnevi opazimo na cvetju drobne žuželke, ki se najbolj sličijo molju in imajo dobro, bledozelenkasto ali popolnoma belo zaščitno barvo. Čez dan je ta molj na miru, ponoči pa zaživi v njem materinsko čustvo. S posebno cerko prebode cvet, da pride do plodnice, v katero zleže svoja jajčeca. Vendar se mlade ličinke ne morejo prehraniti, če bi rastlina ne bila oprasena in se seme ne bi razvijalo. Nagon narekuje molju, da prevzame nalogo ženitovanjskega posredovalca in tako poskrbi za lastni in za jukin zarod.

Čim molj odloži jajčeca, spleza s cveta in se povzpne na drug bližnji cvet. Tu nabere cvetni prah, ga zgnete s pomočjo sprednjih nog in glave v drobno kroglico, ki jo zanese nazaj k novemu cvetu in jo vloži v brazdno odprtino. Tako je juka oprasena, obenem pa je tudi molj zadostil materinski dolžnosti in skrbi za zarod.

V oplojeni plodnici se razvijejo ličinke jukovega molja, se preživljajo z zorečim semenjem. Seveda ne požro vse seme mlade ličinke, ampak le del, ostanek pa polagoma zori. Čim je seme dovolj zrelo in ni več užitno, zapuste ličinke jukovega molja plodnico in se po nitki, ki jo sproti tko, spuste iz dozorele plodnice na zemljo, kjer skrbno poiščejo primeren prostor za prezimovanje in se, ko so ga odkrile in zasedle, zabubijo. Tu prežive zimo in del pomladi.

Ob času, ko prične juka odpirati svoje zvončaste cvetove, pridele iz hube molj, ki se takoj podviza na cvet in čaka ugodnega trenutka, da prične odlagati jajčeca in vršiti skrivnostno delo ženitovanjskega posrednika. Seveda zahteva molj za svojo delo prav surovo plačilo, da mora rastlina z lastnim zarodom hraniti ličinke molja. Ličinke jukovega molja požro in uničijo črti do pol semen.

V prirodi imamo še mnogo drugih takih in podobnih žuželk, ki zahtevajo za življenjski cvetni prah kruto plačilo mladega zaroda, ali pa uničijo po končanih medenih tednih rastlino samo.

Jukov molj pa je zanimiv posebno še zaradi tega, ker je opravičev rastline smotrna in bi drugače poginile njegove ličinke, dočim ostale žuželke-oprasovalke oplode rastlino le brezsmiselno, pač samo zaradi tega, ker se je pri iskanju sladkega rastlinskega medu oprijel njihovih kožuškov cvetni prah, ki ga prenašajo od rastline do rastline. Jukov molj pa oplodi le cvet, kateremu je zaupal svoj zarod in po dokončanem delu kmalu pogine.

Ako pravilno opazujemo naravo, njene zanimivosti, strogi in neizprosni red ter kruto bitko za obstoj, naletimo povsod na mogočno in močno roko, ki vse to vodi in vlada, da nemumna drobna žuželka in edini možni in tako zamotan način oplaja rastline, da s tem preskrbi za svoj in za tuj zarod.

širite najboljši slovenski list »Slovenec«!

škotski profesorji jako prestrašili, ko so zaslišali, da bo gost ostal in čakal, dokler se učeni profesor ne povrne, pa čeprav tudi vse leto.

Slednjič so se varčni Aberdeenci nekaj izmislili. V mestu je živl eni mesar z imenom Geordi, ki je imel le eno oko, a je bil prebrisani, da malo takih. Obekli so ga v profesorsko haljo, mu dali na glavo profesorsko pokrivalo in so mu povedali, kako in kaj. Ko so poslance povedali, da ee je njihov učenjak že vrnil, so postavili mesarja k predavateljski mizi v dvorani univerze.

Več so napeto pričakovali, kako se bo mesar odrežal. Poslanec je slovesno stopal k dozdevnemu profesorju in je dvignil kazalec. Nato je Geordi pokazal dva prsta. Zdaj je poslanec dvignil tri prste in nato je Geordi pokazal pest. Slednjič je vzel

pa mi je pokazal kos kruha v znamenje, da je to bistveno in več vredno kot vse sladkosti.

Tedaj so pa vprašali mesarja. Ta pa je bil hud in je povedal: »Vaš poslanec je surovina prve vrste! Je pokazal mi je prst, češ da imam samo eno oko. Jaz pa sem mu pokazal dva prsta, češ da moje eno oko bolje vidi kot dve njegovi. Nato dvigne on tri prste, da bi mi povedal, da imava oba skupaj le tri oči. Takrat bi bil skoraj planil nanj! Vendar sem se premagal in mu le pest pokazal. Ta pokveka pa mi pokaže še pomarančo, češ, glej, kaj imamo mi, vi pa nič! Jaz pa sem mu pokazal naš škotski ovsenjak v dokaz, da so mi vse sladkarje malo mar, da imamo le kruha dosti. — Resnično, če v obraz bi mu ga bil zagnal, če bi ne bil brž izginil.«

Miklova Zala

SPISAL DR. J. SKET
RISAL E. GODEC

473

Naposled prideta na veliki, z zidom zagrajeni cesarski vrt Tam splezata oba na visoko drevo in privežeta na močno vejo dolgo vrvo. Po njej se spravita po mnogih težkočah in velikem trudu na bližnje obzidje, od tod pa ven na prosto zemljo. Bila sta v mestnih ulicah. Sedaj se preobleče Marko v trgovsko obleko, da bi nihče v njem ne spoznal sultanovega služabnika.

474

Sonce je jelo zlatiti visoko kupolo sofijske cerkve v Carigradu, ko prideta naša znanca izven turške prestolnice na prosto. Še enkrat se ozreta na mesto, ki je bilo mesto njihove sužnosti. Nato pa jo zavijeta — v balkanske gore... V cesarski palači pa so strežaji tisto jutro dolgo čakali, da vstane sultanova jetnica. Vsi so ji zavidali trdno spanje pred smrtjo.

475

Tedaj se jih je polotila misel, da je ponoči od samega strahu gotovo umrla. Zato ulomijo vrata. A kako se začudijo, ki je ni nikjer ne sledu ne tiru. Obupani so tekali služabniki po vsem poslopju — ali lepe kristjanke niso zasledili nikjer. Sultan je dal vse stražnike vreči v ječo, le enega ne — Marka, ker ga nikjer ni bilo. Ko so pa zapazili proti večeru vrv nad obzidjem, so vedeli, da sta oba živa.

Dodatki za bolnike in sladkor za dojenčke in starejše osebe

Bolnikom, ki so po predloženih zdravniških spričevilih upravičeni dobivati posebne dodatke racioniranih živil, bo delil mestni preskrbovalni urad bolniška nakazila dopoldne od 8 do 12 samo v pritličju Turjaške palače v Križankah, Gosposka ulica 15, po naslednjem razporedu:

V četrtek 1. oktobra bolnikom z začetnicami priimka A do C, v petek 2. oktobra z začetnicami C do E, v soboto 3. oktobra z začetnicami F in G, v ponedeljek 5. oktobra z začetnicami H do J, v torek 6. oktobra z začetnicami K, v sredo 7. oktobra z začetnico L, v četrtek 8. oktobra z začetnico M, v petek 9. oktobra z začetnicami N in O, v soboto 10. oktobra z začetnico P, v ponedeljek 12. oktobra z začetnicami R in S, v torek 13. oktobra z začetnicami S in T, v sredo 14. oktobra z začetnicami U in V in v četrtek 15. oktobra z začetnicami Z in Ž.

Nakazila na sladkor za dojenčke in starejše osebe bo mestni preskrbovalni urad dal samo onim, ki predlože zdravniško spričevilo, po naslednjem vrstnem redu: v petek 16. oktobra z začetnico priimka A do C, v soboto

17. oktobra z začetnicami Č do H, v ponedeljek 19. oktobra z začetnicami I do L, v torek 20. oktobra z začetnicami M do P, v sredo 21. oktobra z začetnicami R do S, v četrtek 22. oktobra z začetnicami S do U in v petek 23. oktobra z začetnicami V do Ž. Tudi te opozarjamo, da bodo dobili nakazila samo v Turjaški palači v Gosposki ulici št. 15.

Vsi, ki pridejo po nakazila za bolnike, dojenčke in starejše osebe, naj si dobro zapomnijo, da morajo s seboj prinesiti živilsko nakaznico upravičencev za oktober.

Pripominjamo da bodo tisti, ki bodo mestnemu fizikatu predložili zdravniška spričevila po 5. oktobru, dobili nakazila za bolnike šele po 25. oktobra.

Zdravstveni zavodi, ki so upravičeni dobivati posebne bolniške dodatke, naj pridejo po nakazila v soboto 5. oktobra in v ponedeljek 5. oktobra od 16 do 19 tudi v Turjaško palačo.

Da ne bo neprijetnosti in pritožb, naj si upravičenci ta razpored izrežejo in shranijo, ker se zaradi velikega navala urad nikakor ne bo mogel ozirati na reklamacije zamudnikov in tistih, ki ne bi upoštevali objavljenega razporeda. Kdor ne bo o pravem času prišel po nakazila, bo moral pač potrpeti, da pride na vrsto šele po 25. oktobru.

Prodamo

Strešno lepenko

vseh vrst nudi železnina in zaloga poljedelskih strojev FR. STUPICA, Ljubljana, Gosposvetska 1

Kislo zelje

novi, prvovrstni, po dnevni ceni se dobi vsako zaželjeno količino pri ERKLAVC GUSTAV Ljubljana, Povsetova 47.

Nov železen štedilnik

in samska soba zelo poceni naproday. Šusteršič, delavnica za triciklje — Tyrševa 13 (Figovec) — levo dvorišče.

Strešno lepenko

domačega izdelka, vse debelosti — dobavlja Jos. R. PUH, Ljubljana, Gradaška ul. 22. Tel. 25-13

Parcelo na Kodeljevem

vogalno, 500 m² prodam za 75.000 lir. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Tako kupim 5327«.

Uvajenci

Vajenca

za fino krojaško obrt sprejemem takoj. — Franc Iglič, Pražakova 10.

Obljave

Za trdiko Anton Kovačič splošno pečarstvo, se vsa naročila sprejemajo v restavraciji »Sestica« pri blagajničarki. — Prosim stranko, da se poslužuje tega naslova.

Službe

Dobe:

Služkinjo

vajeno vrtnega dela, sprejem. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 5291

Pomočnika

sodarskega in mizarkega za grobo delo, sprejme takoj Haman, Sv. Petra cesta 81.

Kupimo

Kupimo biciklje

in bicikelj-gume ter motorna kolesa. Generator delavnica, Tyrševa c. 13 (Figovec, levo dvorišče).

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in oznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Komedija za katero velja le eno: »Oglejte si jo in pozabili boste na tegobe sveta«.

Suzana

Katharine Nepburn - Gary Grant in leopard Pubi KINO UNION - TEL. 22-21

Naivejša dela dveh velikih umetnikov Marie Oboron in Laurence Olivier v pretresljivem filmu

Glas v viharju

Drama, v kateri se sreči žar največjega trojenja Znižane cenel Priporočamo nakup vstopnic v predprodaji!

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Izvrstna družabna komedija v najmodernejšem stilu

Poslednji ples

Najboljši film elegantne Else Merlini. V ostalih vlogah: Amadeo Nazzari, Paolo Stopa KINO MATICA - TEL. 22-41

Sobe

Oddajo:

Opremljeno lepo sobo oddam takoj boljši gospodini. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5326.

Avto-motor

Avto

kupim v dobrem stanju, po možnosti z majhno cilindrazo. — Ponudbe z vsemi podrobnimi podatki na upravo »Slovenca« pod »Avto 5325«.

Odšel je po večno plačilo, v 65. letu starosti, naš dragi oče, stari oče, tast itd., gospod

Anton Žganjar

sprevodnik državnih železnic v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 2. oktobra 1942, ob 3 pop. z Zal. iz kapele sv. Frančiška k Sv. Križu. Ljubljana, 30. septembra 1942.

Zalujoče rodbine: Žganjar, Klemenc, Moder, Prekrat in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Za mnogoštevilne ustmene in pismene izraze iskrenega sočutja ob priliki prerane in nenadomestljive izgube mojega ljubljenega moza, zlatega ateka, brata, strica in svaka, gospoda

Ivana Malgaja

vsem darovalcem številnih poklonjenih krasnih vencev in sopkov, vsem, ki so pokojnika počastili s pokropitvijo in ga v tako velikem številu spremili do groba, izrekamo našo najprirednejšo zahvalo.

Posebno zahvalo pa smo dolžni g. dr. Jamšek, ki je z čudežno metodo zdravljenja pokojniku dal moči, polno zavesti in upanje v ozdravljenje do zadnjega izdihavanja. Daj se zahvaljujemo podžupanu g. dr. Tranchid, g. direktorju mestnih uradov Jancigaju, vsem uradnikom in nameščencem Mestnega poglavarstva, posebno pa osebu Mestne elektrarne na čelu z ravnateljem g. ing. Soncem, ravnateljem Mestne klavnice g. dr. Pestotniku, dobremu prijatelju g. Srečku Rozmanu za vso naklonjenost, oo. frančiškonom za častno spremstvo k večnemu počitku, pevskemu zboru v Siskli za gavlivo poslovilno petje, deputaciji prostovoljnih gasilcev v Spodnji Siskli, profesorici in zastopstvu Krekove gospodinske šole, č. sestri Remigiji in Sabini za izredno požrtvovalno postrežbo in vsem dobrim prijateljem in znanecem, ki so nam v tej neizmerni tugi in bridkosti na kateri koli način lajšali našo bol.

Še enkrat vsem: Bog plačaj! Sveta maša zadušnica bo brana v petek, 2. oktobra 1942, ob pol 9 v cerkvi Marijinega Oznanjenja. Ljubljana, 30. septembra 1942.

Minka Malgaj, žena; Branka, hčerka, in ostalo sorodstvo.

Dotrpela je danes ob pol 9 zvečer, v 80. letu starosti, naša skrbna in ljubljena zlata mama, stara mama in tašča, gospa

Marija Pauer

vдова po pekovskemu mojstru

previdena s svetimi zakramenti. — Na zadnji poti jo spremimo z Zal. iz kapele sv. Nikolaja v četrtek, 1. oktobra 1942, ob 5 popoldne k Sv. Križu. Prosimo tihega sožalja!

Ljubljana, 29. septembra 1942.

Zalujoči otroci

Zahvala

Vsem, ki ste osebno ali v duhu in srcu spremili mojega ljubljeneega očeta, gospoda

Jakac Antona

na njegovi zadnji poti, ga počastili s cvetjem, in vsem, ki ste pismeno ali ustno izrazili sožalje, globoka srčna hvala.

Maša zadušnica bo darovana v četrtek, 1. oktobra 1942 ob 7 v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Božidar Jakac in sorodstvo.

Umrli so nam v častiljivi starosti 90 let naša dobra, skrbna mama, stara mama in prastara mama, gospa

Helena Bezljaj roj. Jenko

Blagopokojna leži do opoldne, dne 1. oktobra 1942 na Poljanski cesti 16, pogreb se vrši istega dne ob pol 5 popoldne z Zal. iz kapele sv. Andreja k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v soboto, dne 3. oktobra 1942 ob 7 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 29. septembra 1942.

Zalujoče rodbine: BEZLAJ, FINK in ostalo sorodstvo

V Beogradu sta umrla po kratki in hudi bolezni

Mara Kocjančič roj. Perhavec

in njen soprog

Franc Kocjančič

višji železniški uradnik v p. in bivši prokurist tovarne

za lepenko v Breznem nad Mariborom

Mara Kocjančič je bila pokopana 16. septembra; Franc pa 22. septembra na beograjskem pokopališču.

Beograd, Gorizia, Ljubljana, Sirie, Divaccia, Lesece, dne 30. septembra 1942.

Zalujoče rodbine:

Kocjančič, Kocjan, Mohorčič, Valenti, Miović, Železnikar